CONSIDERATI
Legal partners in a digital world

Overzicht wet- en regelgeving uitwisseling gegevens bij kindermishandeling

11 december 2015

mr. dr. Bart W. Schermer

mr. Tess Priester

Privacy

IT law

Public affairs

Inhoudsopgave

1 Inleiding

Voor de veiligheid van het kind en het organiseren van goede hulp en zorg is het delen van informatie vaak noodzakelijk. Al enkele jaren wordt daarom ingezet op het bevorderen van de informatiedeling tussen professionals in de aanpak van kindermishandeling. Hiertoe ondersteunen de meldcode en de kindcheck de professionals, maar er is daarnaast meer behoefte aan concrete aanknopingspunten in het bestaande juridische kader om kindermishandeling zo effectief mogelijk aan te pakken. Het belang van een efficiënte deling van informatie tussen professionals wordt ook benadrukt door de Taskforce Kindermishandeling.[1]

Het blijkt echter in de praktijk dat professionals het lastig vinden om te bepalen wanneer zij informatie mogen delen met andere professionals, vanwege het complexe juridische kader voor gegevensdeling. Professionals betrokken bij de aanpak van kindermishandeling zijn niet goed in staat om zelfstandig een afweging te maken wanneer informatie mag worden gedeeld, welke informatie mag worden gedeeld en met wie dit mag. Om deze problematiek weg te nemen, hebben de bewindspersonen van het Ministerie van Veiligheid en Justitie en het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport toegezegd een overzicht van wet- en regelgeving op te stellen. Het overzicht heeft als doel om in kaart te brengen met welke wet- en regelgeving professionals rekening moeten houden en waar eventuele overlap en/of knelpunten zitten.

[1] Monitor Actieplan 'Kinderen Veilig' 2012-2016, raadpleegbaar via: http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/rapporten/2014/07/10/monitor-actieplan-kinderen-veilig-2012-2016-en-acties-rijk-samson.html.

1.1 Leeswijzer

Dit rapport is opgedeeld in drie delen: het eerste deel bespreekt de algemene uitgangspunten en logica van de privacywetgeving, het tweede deel richt zich op de partijen die primair gegevens verstrekken en in minder mate gegevens ontvangen, en het derde deel richt zich op die organisaties die direct betrokken zijn bij de aanpak van kindermishandeling en in dat kader waarschijnlijk op een meer regelmatige basisgegevens uitwisselen.

Wij zijn ons bewust van het feit dat het onderscheid tussen partijen die primair verstrekken en partijen die regelmatiger gegevens met elkaar enigszins kunstmatig is. In sommige situaties zullen bijvoorbeeld gegevens worden uitgewisseld met partijen uit de jeugdgezondheidszorg in het stadium van de aanpak, of worden gegevens teruggekoppeld aan de school. Desalniettemin is met het oog op de vele mogelijke relaties waarbinnen gegevens kunnen worden uitgewisseld deze classificatie in onze ogen desalniettemin zinvol.

In deze rapportage worden de juridische kaders voor het verstrekken van persoonsgegevens in het kader van het voorkomen, signaleren, stoppen en beperken van schade bij kindermishandeling geschetst. Gezien de omvang en de complexiteit van het juridisch kader is ervoor gekozen alleen de wetgeving in formele zin te bespreken. Uitwerkingen van algemene wetten en regels in convenanten, protocollen, handreikingen en privacyreglementen voor specifieke ketenpartners zijn niet meegenomen. Voor wat betreft de meldcodes is primair gekeken naar de meldcodes van de landelijke ketenpartners.

In deze rapportage wordt specifiek aandacht besteed aan het verstrekken van informatie aan derden met het oog op de signalering, melding en bestrijding van kindermishandeling. Hierbij is uitgegaan van de meest voorkomende situaties met de meest relevante (landelijke) ketenpartners. Bepalingen rondom het verstrekken van

gegevens ten behoeve van bijvoorbeeld declaraties en beleidsinformatie blijven buiten beschouwing.

Bij het bespreken van de verstrekkingsgronden zijn wij uitgegaan van verstrekkingen zonder toestemming van de betrokkene (8a Wbp) en zonder vitaal belang van de betrokkene (8d Wbp), tenzij dit expliciet is aangegeven.

1.1.1 Schematische weergave verstrekkingen

In elk hoofdstuk betreffende een specifieke instantie is een overzicht opgenomen waarin de belangrijkste ontvangers van persoonsgegevens zijn opgenomen. In het schema zijn alleen die instanties opgenomen die een primaire rol spelen bij de daadwerkelijke aanpak van kindermishandeling. Hoewel overige partijen waaronder begrepen scholen, kinderopvang, volwassenreclassering en jeugdgezondheidszorg ook binnen samenwerkingsverbanden betrokken kunnen zijn, zijn het toch primair de bovenstaande instanties die relevant zijn in het kader van de (structurele) uitwisseling van persoonsgegevens.[2]

[2] De specifieke rol van de gemeente wordt in het volgende hoofdstuk toegelicht.

Deel 1: Algemeen toetsingskader verstrekken persoonsgegevens

2 Algemeen toetsingskader verstrekking persoonsgegevens

Deze rapportage heeft specifiek betrekking op het wettelijk kader voor het verstrekken van persoonsgegevens in het kader van de bestrijding van kindermishandeling. De definitie van kindermishandeling is neergelegd in de Jeugdwet:

"elke vorm van voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel."[3]

Bij het verstrekken van persoonsgegevens in het kader van kindermishandeling moeten verschillende belangen worden gewogen. Heel zwart-wit gesteld gaat het om de bescherming van de veiligheid en de rechten van het kind enerzijds en het beschermen van het recht op privacy van het kind en diens omgeving (ouders, verzorgers) anderzijds.[4] Beide grondrechten zijn vastgelegd in onze Grondwet en diverse verdragen. Op het gebied van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer (privacy) zijn artikel 10-13

---

[3] Artikel 1.1 Jeugdwet

[4] Het recht op privacy is naast een op zichzelf staand recht ook een 'schild' dat andere achterliggende belangen beschermt. Een goed voorbeeld is het medisch beroepsgeheim (een speciale uitwerking van het recht op privacy). Het medisch beroepsgeheim beschermt de privacy van de patiënt, met als achterliggend doel dat de vrije toegang de zorg wordt gewaarborgd, omdat patiënten niet bang hoeven te zijn dan hun medische gegevens zomaar met derden worden gedeeld.

Grondwet, artikel 8 EVRM en artikel 17 IVBPR en artikel 12 UVRM relevant. Positieve verplichtingen tot het beschermen van de veiligheid en de rechten van het kind vloeien (onder andere) voort uit het Internationaal Kinderrechtenverdrag.

Deze fundamentele rechten bieden echter voor de praktijk een weinig concreet kader om beslissingen over het uitwisselen van gegevens op te baseren. Daarom wordt het afwegingskader nader geconcretiseerd in lagere wet- en regelgeving. Het belangrijkste stuk wetgeving in dit kader is de *Wet bescherming persoonsgegevens*.

2.1 De Wet bescherming persoonsgegevens[5]

De Wet bescherming persoonsgegevens bepaalt wanneer een natuurlijke persoon of een rechtspersoon (de verantwoordelijke) persoonsgegevens mag verwerken.

De 'verwerking van persoonsgegevens' betreft alle handelingen die men met persoonsgegevens kan verrichten. De Wbp zelf geeft een ruime, niet-uitputtende omschrijving van handelingen die onder het begrip verwerking vallen:

"(….) in ieder geval het verzamelen, vastleggen, ordenen, bewaren, bijwerken, wijzigen, opvragen, raadplegen, gebruiken, verstrekken door middel van doorzending, verspreiding of enige andere vorm van terbeschikkingstelling, samenbrengen, met elkaar in verband brengen, alsmede het afschermen, uitwissen of vernietigen van gegevens."[6]

[5] Binnen de Europese Unie wordt momenteel gewerkt aan de opvolger van de Wet bescherming persoonsgegevens: de Algemene Verordening Gegevensbescherming. Deze wet stelt een aantal strengere eisen aan de verantwoordelijke, met name op het gebied van controle en verantwoordelijkheid (accountability). Omdat deze wet nog niet definitief is vastgesteld worden de nieuwe eisen nog niet meegenomen in deze rapportage.

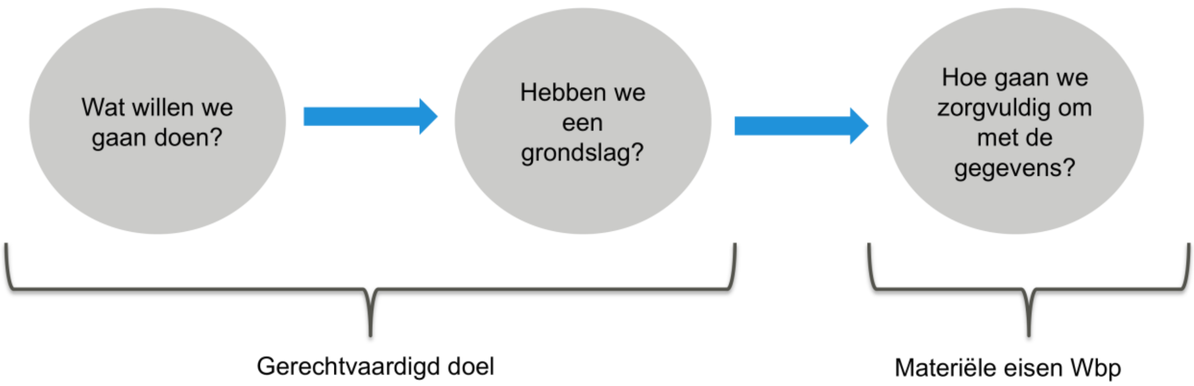
[6] Artikel 1 sub b Wbp.

Het *verstrekken* van persoonsgegevens is óók een verwerking en mag dus alleen als daar een specifieke rechtmatige grondslag voor is. De Wbp kent een 'open systeem van verstrekkingen'. Dit betekent dat gegevens aan derden mogen worden verstrekt als daar een verwerkingsgrondslag voor is te vinden. Of een verwerking noodzakelijk is, is afhankelijk van de omstandigheden van het geval. Dit is ter beoordeling aan de verantwoordelijke.

Kern van de wet is dat persoonsgegevens alleen mogen worden verwerkt voor nadrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden. Een doel is gerechtvaardigd als het gebaseerd kan worden op één van de grondslagen uit de Wet bescherming persoonsgegevens (zie artikel 8 Wbp). Deze grondslagen komen hieronder aan de orde.

Wanneer er een gerechtvaardigd doel is, dan mogen gegevens verwerkt worden, maar alleen als ook aan de materiële eisen uit de Wbp is voldaan. Het gaat dan om zaken als beveiliging, informatieplicht, transparantie en het invulling geven aan de rechten van de betrokkene.

Schematisch kan de logica van de Wbp als volgt worden weergegeven:

2.1.1 Grondslagen voor de verwerking van persoonsgegevens

Om een doel gerechtvaardigd te maken moet dit doel gebaseerd kunnen worden op één van de grondslagen uit artikel 8 Wbp. Kan de verwerking niét gerechtvaardigd worden op basis van één van deze grondslagen, dan is zij niét toegestaan. De grondslagen zijn niet cumulatief: het hebben van één grondslag is voldoende.

De zes mogelijke grondslagen zijn:

a) De betrokkene heeft zijn/haar ondubbelzinnige toestemming gegeven.
b) De verwerking is noodzakelijk om de overeenkomst met de betrokkene uit te voeren.
c) De verwerking is noodzakelijk om te voldoen aan een wettelijke plicht die op de verantwoordelijke rust.
d) De verwerking is noodzakelijk om de vitale belangen van de betrokkene te waarborgen.
e) De verwerking is noodzakelijk voor de verantwoordelijke om diens publiekrechtelijke taak uit te voeren dan wel voor het bestuursorgaan waaraan deze gegevens worden verstrekt.
f) De verwerking is noodzakelijk om een gerechtvaardigd belang van de betrokkene te waarborgen dat zwaarder weegt dan de privacyinbreuk bij de betrokkene.

Hieronder worden de verwerkingsgrondslagen kort toegelicht.

Toestemming (artikel 8 sub a Wbp)

Het hebben van toestemming van de betrokkene vormt een gerechtvaardigde grondslag voor de verwerking van persoonsgegevens.[7] Het is in het kader van kindermishandeling met name van belang te benadrukken dat de toestemming *vrij* gegeven moet zijn. Dat betekent dat het weigeren van de toestemming geen nadelige gevolgen voor de betrokkene(n) mag hebben. Ouders, verzorgers of voogden mogen niet onder druk worden gezet om toestemming te geven, bijvoorbeeld door hen te wijzen op negatieve consequenties als zij de gegevens niet verstrekken. Op basis van de Jeugdwet dient aan kinderen jonger dan 12 jaar toestemming gevraagd te worden aan de ouders, gezag of de voogd.[8] Aan kinderen tussen de 12 en 16 jaar moet toestemming worden gevraagd aan zowel het het kind als aan de ouders die het gezag uitoefenen of aan de voogd.[9] Ten slotte geven kinderen vanaf 16 jaar in principe zelf toestemming.[10]

Wanneer géén toestemming kan worden gevraagd (bijvoorbeeld omdat deze niet vrij gegeven kan worden, of omdat dit nadelige gevolgen kan hebben voor het kind), dan moeten de gegevens op basis van één van de andere grondslagen uit de wet worden verstrekt.

Bij het verstrekken van gegevens in het kader van (vermoedens) van kindermishandeling zijn de verwerkte gegevens veelal te kwalificeren als bijzondere persoonsgegevens, bijvoorbeeld omdat zij van medische aard zijn, of strafrechtelijk van aard zijn (zie §2.1.3).

---

[7] Bij verwerking in het kader van kindermishandeling kan de betrokkene (het kind) veelal niet zelf de toestemming geven en is die van ouders of verzorgers noodzakelijk (artikel 5 Wbp). Bij het verwerken van gegevens in het kader van kindermishandeling is verder nog relevant dat de gegevens meestal niet alleen betrekking hebben op het kind, maar meestal ook op de vermoedelijke daders (de ouders bijvoorbeeld). Dit zijn dan ook betrokkenen in de zin van de Wbp.

[8] Artikel 7.3.15 lid 1 Jeugdwet

[9] Artikel 7.3.4 Jeugdwet

[10] Artikel 7.3.5 Jeugdwet

In dergelijke gevallen moet de toestemming *uitdrukkelijk* zijn (artikel 23 Wbp). Het verschil tussen de ondubbelzinnige toestemming en de uitdrukkelijke toestemming is dat om uitdrukkelijk te zijn, de toestemmingshandeling specifiek gericht moet zijn op het verlenen van deze toestemming. Het zetten van een handtekening onder een toestemmingsverklaring is hier een goed voorbeeld van. Bij ondubbelzinnige toestemming kan de toestemming ook worden afgeleid uit een andere actieve gedraging.

Overige grondslagen (artikel 8 sub b-f Wbp)

Voor de grondslagen b tot en met f is het een vereiste dat de verwerking *noodzakelijk* is om het beoogde doel te bereiken. Om noodzakelijk te zijn moet de verstrekking allereerst proportioneel zijn. Daarnaast mogen er ook geen minder ingrijpende alternatieven voor handen zijn (subsidiariteit). Wil een professional gebruik kunnen maken van één van deze grondslagen, dan moet deze dus de noodzakelijkheid kunnen aantonen van de verstrekking. Hierbij is het uitgangspunt dat de verstrekking niet op basis van *nice to have*, maar op basis van *need to have* is.

In het kader van kindermishandeling zal de grondslag 8b Wbp (het uitvoeren van de overeenkomst met de betrokkene) zelden of nooit van toepassing zijn.

Wanneer er een wettelijke plicht bestaat tot het delen van gegevens, dan kan artikel 8c Wbp als grondslag dienen. Deze plicht moet concreet zijn: bijvoorbeeld het voldoen aan een vordering tot verstrekking van persoonsgegevens door de politie, of de verplichting op grond van de belastingwetgeving om een loonadministratie te voeren.

Wanneer het kind in acuut gevaar verkeert (een potentieel levensbedreigende situatie) dan kan 8d Wbp worden gebruikt als grondslag.

Artikel 8e Wbp zal voor veel overheidsinstanties betrokken bij de aanpak van kindermishandeling een grondslag bieden. Organisaties belast met de aanpak van

kindermishandeling vanuit hun publiekrechtelijke taak (zoals bijvoorbeeld Veilig Thuis en de Raad voor de Kinderbescherming) kunnen deze grondslag gebruiken wanneer het delen van gegevens noodzakelijk is voor het uitvoeren van de aan hen bij de wet opgedragen taken. Op grond van deze grondslag kan een publiekrechtelijk orgaan aan een ander publiekrechtelijk orgaan persoonsgegevens verstrekken als dit noodzakelijk is voor de goede taakuitvoering van het andere publiekrechtelijke orgaan.

Tenslotte kan 8f Wbp als grondslag dienen voor het delen van gegevens. Hierbij wordt het gerechtvaardigd belang van de verantwoordelijke (of dat van de derde aan wie de gegevens worden verstrekt) gewogen tegen de privacybelangen van de betrokkene. Wil een verstrekking op artikel 8f Wbp gebaseerd kunnen worden, dan moeten de volgende vragen worden beantwoord:

1. Is er daadwerkelijk een belang dat de verwerking rechtvaardigt?
2. Wordt met de verstrekking inbreuk gemaakt fundamentele rechten (privacy) van de betrokkene?[11]
3. Zo ja, dient dan, afhankelijk van de ernst van de inbreuk, de verwerking niet achterwege te blijven?
4. Zo niet, kan het beoogde doel ook zonder verwerking worden bereikt?
5. Zo niet, Is de verwerking die wordt beoogd evenredig aan het nagestreefde doel?[12]

[11] Nu het bij gegevens over kindermishandeling vaak gaat over zeer gevoelige gegevens betreffende het kind en de ouders/verzorgers, zal een dergelijke inbreuk al snel worden aangenomen. Bij het bepalen van de ernst van de inbreuk (de ene kant van de weegschaal) speelt in het kader van de bestrijding van kindermishandeling de manier waarop de gegevens gebruikt worden een belangrijke rol. Wanneer bijvoorbeeld de gegevens die aan de derde zijn verstrekt door deze derde weer verder worden gedeeld in allerlei samenwerkingsverbanden is de inbreuk ernstiger.

[12] De Vries, Tekst & Commentaar Telecommunicatierecht

Artikel 8f Wbp kent dus een strenge proportionaliteits- en subsidiariteitstoets.

2.1.2 Doelbinding en (door)verstrekking op basis van artikel 43 Wbp

Gegevens mogen niet worden verwerkt voor andere doeleinden dan waarvoor zij oorspronkelijk zijn verzameld (artikel 9 Wbp). Slechts wanneer de doelen verenigbaar zijn mogen de gegevens ook voor andere doelen worden gebruikt. Verenigbaarheid wordt bepaald aan de hand van een aantal criteria:

- Hoe dicht licht het nieuwe doel bij het oorspronkelijke doel?
- Kan de betrokkene redelijkerwijs verwachten dat de gegevens voor het nieuwe doel worden gebruikt.
- Wat is de aard van de gegevens en welke impact heeft de verdere verwerking op de betrokkene?
- Welke risico beperkende maatregelen zijn getroffen voor het zorgvuldig verder verwerken en het minimaliseren van de impact op de betrokkene?[13]

Bij deze afweging moet echter altijd de geheimhoudingsplicht die mogelijk op gegevens rust in acht genomen worden.[14]

In de meeste gevallen zal verstrekking (zeker in het kader van het signaleren/melden) niet verenigbaar zijn met het oorspronkelijke verzameldoel. Dit betekent evenwel niet dat gegevens nooit gedeeld/doorverstrekt kunnen worden. Het doelbindingsbeginsel kan namelijk doorbroken worden als één van de situaties uit artikel 43 Wbp zich voordoet:

> ***Artikel 43***
>
> *De verantwoordelijke kan de artikelen 9, eerste lid, 30, derde lid, 33, 34 en 35 buiten toepassing laten voor zover dit noodzakelijk is in het belang van:*

[13] Artikel 29 Werkgroep, Opinie 03/2013 over doelbinding

[14] Artikel 9 lid 4 Wbp

a. de veiligheid van de staat;

b. de voorkoming, opsporing en vervolging van strafbare feiten;

c. gewichtige economische en financiële belangen van de staat en andere openbare lichamen;

d. het toezicht op de naleving van wettelijke voorschriften die zijn gesteld ten behoeve van de belangen, bedoeld onder b en c, of

e. de bescherming van de betrokkene of van de rechten en vrijheden van anderen.

Gegevens mogen dan verwerkt worden voor een ander doel dan waarvoor zij oorspronkelijk verzameld zijn. Deze nieuwe verwerking moet op zichzelf gezien ook gerechtvaardigd zijn (dus een grondslag in artikel 8 Wbp).

Wanneer een kinderdagverblijf bijvoorbeeld vermoedens heeft dat sprake is van kindermishandeling, dan kunnen zij gegevens die zij verzameld heeft ten behoeve van de uitvoering van de opvangovereenkomst, op grond van artikel 43 Wbp sub b en e verstrekken aan politie en/of Veilig Thuis. In dit geval is het verstrekken van gegevens op zich niet verenigbaar met het oorspronkelijke doel (een administratie voeren), maar in dit concrete geval mag de doelbinding toch worden losgelaten om dat één van de situaties uit artikel 43 Wbp zich voordoet. De verplichte meldcode biedt het afwegingskader dat in concreto moet worden gehanteerd om te beoordelen of de gegevens inderdaad verstrekt mogen worden.

Nota bene: Hoewel artikel 43 Wbp in combinatie met artikel 8 Wbp een 'escape' kan bieden voor het delen van persoonsgegevens, dient dit artikel terughoudend te worden gebruikt. Per situatie moet gekeken worden of het doelbindingsprincipe mag worden losgelaten. Wanneer te lichtzinnig met deze uitzondering wordt omgesprongen ontstaan privacyrisico's voor de betrokkene enerzijds en risico's op non-compliance aan de kant van de verantwoordelijke anderzijds.

2.1.3 Bijzondere persoonsgegevens

Naast gewone of algemene persoonsgegevens, zoals naam, adres of woonplaats, kent de Wbp nog een ander soort persoonsgegevens: bijzondere persoonsgegevens. Bijzondere persoonsgegevens zijn bijvoorbeeld gegevens over iemands godsdienst, ras, gezondheid of seksuele leven of gegevens over 'hinderlijk, onrechtmatig of strafbaar gedrag'.[15] In beginsel verbiedt de Wbp de verwerking van bijzondere persoonsgegevens, tenzij de beoogde verwerking onder een specifieke uitzondering (opgesomd in de artikelen 17 tot en met 22 Wbp) of algemene uitzondering van de Wbp valt, zoals de *uitdrukkelijke* toestemming van de betrokkene (opgesomd in artikel 23 Wbp).[16]

De reden voor dit strenge regime is dat de verwerking van bijzondere persoonsgegevens in potentie een grotere bedreiging vormt voor de persoonlijke levenssfeer van de betrokkenen. Bij de verstrekking van persoonsgegevens in het kader van kindermishandeling zal er in veel gevallen sprake zijn van bijzondere persoonsgegevens, met name medische gegevens.

Relevant in het kader van de signalering en bestrijding van kindermishandeling is dat tenzij er sprake is van een zwaarwegend algemeen belang, in beginsel alleen hulpverleners en de specifiek in artikel 21 lid 1 onder d Wbp genoemde organisaties medische persoonsgegevens mogen verwerken.

2.1.4 Materiële eisen

Naast het hebben van een gerechtvaardigd doel moet een verantwoordelijke ook voldoen aan de materiële eisen uit de Wbp. Hierbij moet gedacht worden aan zaken als beveiliging, inzagerechten in de gegevens voor betrokkenen en informatieplichten. Met name dit laatste is relevant wanneer gegevens worden verstrekt aan een derde, dan moet de verantwoordelijke hier de betrokkenen van op de hoogte stellen. Wanneer

[15] Artikel 16 Wbp.

[16] Artikelen 16-23 Wbp.

bijvoorbeeld gegevens van ouders en/of kind worden verstrekt, dan moeten de ouders worden geïnformeerd. Dit kan achteraf. Alleen wanneer toestemming als grondslag wordt gebruikt moet vooraf worden geïnformeerd, anders weten de ouders/verzorgers natuurlijk niet waarvoor zij toestemming geven.

Let op: het informeren van betrokkenen is een op zichzelf staande verplichting uit de Wbp en is niét een grondslag voor de verwerking. Het feit dat ouders/verzorgers geïnformeerd worden, legitimeert dus niet het verstrekken van de gegevens. Hiervoor is altijd een grondslag nodig.

In deze rapportage wordt verder niet nader ingegaan op de materiële eisen uit de Wbp, nu deze voor de vraag of het is toegestaan om gegevens te delen minder relevant is.

2.2 Specifieke wettelijke kaders naast de Wbp

De Wbp is van toepassing op alle verwerkingen van persoonsgegevens, behalve op de verwerkingen die worden uitgevoerd in het kader van de in artikel 2 Wbp genoemde activiteiten. Voor deze rapportage is van belang dat de Wbp niet van toepassing is op de uitvoering van de politietaak (hierop is de *Wet politiegegevens* van toepassing) en de justitiële en strafvorderlijke taak (hierop is de *Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens* van toepassing).

Deze wetten kennen een 'gesloten systeem van verstrekkingen'. Dit betekent dat alleen op basis van de gronden in de wet gegevens verstrekt mogen worden aan de partijen genoemd in de wet (denk bijvoorbeeld aan buitenlandse opsporingsinstanties, rechtbanken, reclasseringsinstellingen en Raad voor de Kinderbescherming).

2.3 Geheimhoudingsplichten

De Wbp maakt in beginsel het delen van alle gegevens mogelijk, zo lang daar maar een rechtmatige grondslag voor is. Naast de Wbp staan een aantal wettelijke verplichtingen tot geheimhouding. Zo hebben bijvoorbeeld medische professionals die met een betrokkene in een behandelrelatie staan een medisch beroepsgeheim en het daaruit afgeleide verschoningsrecht.[17] Voor hen geldt dat zij nooit persoonsgegevens mogen verstrekken, behoudens enkele zeer specifieke uitzonderingen.

In het kader van deze rapportage is primair het medisch beroepsgeheim relevant.[18] Dit is geregeld in artikel 88 van de Wet BIG en nader uitgewerkt in de *Wet Geneeskundige behandelingsovereenkomst* (Wgbo), opgenomen in Boek 7 Afdeling 5, Burgerlijk Wetboek (artikelen 446-468). De Wgbo is van toepassing op alle zorgverleners die een behandelrelatie met de patiënt hebben. In het kader van de aanpak van kindermishandeling is relevant dat het uiteindelijk de geheimhouder (de zorgprofessional) is die de afweging moet maken om wel of niet gegevens te delen.

Nota bene: wanneer gegevens worden verstrekt die vallen onder een geheimhoudingsplicht, dan is de ontvanger zelf ook gebonden aan de geheimhouding.[19]

2.4 Gebruik BSN

Naast de gewone en bijzondere persoonsgegevens kent de Wbp nog een derde categorie persoonsgegevens: de persoonsgebonden nummers. Dit is een nummer dat bij wet is voorgeschreven ter identificatie van een persoon, zoals het burgerservicenummer (BSN) en het Strafrechtketennummer (SKN). Deze nummers mogen slechts gebruikt

[17] Artikel 218 Sv & artikel 165 lid 2 Rv

[18] Naast het medisch beroepsgeheim kunnen ook andere (ambtelijke) geheimhoudplichten een rol spelen.

[19] Artikel 12 Wbp.

worden ter uitvoering van de betreffende wet of voor doeleinden bij de wet bepaald.[20] Er zijn geen (aanvullende) uitzonderingsgronden van toepassing. Uitgangspunt is dus dat BSN niet mag worden verwerkt (en/of verstrekt) tenzij bij wet bepaald is dat de verstrekkende en ontvangende instanties dit nummer mogen gebruiken. In de Wet algemene bepalingen burgerservicenummer en de Wet gebruik BSN in de zorg zijn de belangrijkste eisen voor wat betreft het gebruik van het BSN vastgelegd. In het kader van de aanpak van kindermishandeling is het met name relevant dat wanneer partijen in samenwerkingsverbanden werken (bijvoorbeeld binnen veiligheidshuizen) dat rekening moet worden gehouden met het feit dat BSN alleen gebruikt kan worden als alle partijen daadwerkelijk het BSN mogen verwerken.

2.5 Verwijsindex risicojongeren

In het kader van kindermishandeling is het ook mogelijk om een melding te doen in de verwijsindex risicojongeren (VIR).

Artikel 7.1.4.1 onder a van de Jeugdwet stelt dat organisaties (meldingsbevoegden) zonder toestemming van de betrokkene in de VIR kunnen melden indien er bij hen een (vermoeden van) kindermishandeling bestaat. Meldingsbevoegd zijn de instanties genoemd in de artikelen 7.1.1 tot en met 7.1.7 van het Besluit Jeugdwet.[21]

De melding aan Veilig Thuis en de melding in de VIR kunnen naast elkaar plaatsvinden. In de meldcode van de organisatie moet geregeld zijn hoe deze meldingen (naast elkaar) gedaan moeten worden.

---

[20] Artikel 24 Wbp.

[21] http://wetten.overheid.nl/BWBR0035779/geldigheidsdatum_20-08-2015

2.6 Co- en zelfregulering

Naast formele wetgeving op het gebied van het verstrekken van persoonsgegevens is er bij het verstrekken van persoonsgegevens in het kader van kindermishandeling ook sprake van co- en zelfregulering.

2.6.1 Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

De wetgever heeft er voor gekozen om één meldcode voor alle vormen van huiselijk geweld en kindermishandeling verplicht te stellen. In de Wmo zijn de bepalingen over de taken en bevoegdheden van Veilig Thuis neergelegd. Tevens is voorzien in een bepaling over gegevensverstrekking aan het Veilig Thuis voor derden die beroepshalve over inlichtingen beschikken die noodzakelijk zouden kunnen zijn voor het onderzoek (meldrecht). De daadwerkelijke concrete invulling van de meldcode voor een specifieke organisatie, sector of beroepsgroep wordt overgelaten aan het veld. De politie valt niet onder de Wet verplichte meldcode, omdat de Politiewet voldoende mogelijkheden biedt om te signaleren en te melden. Elke actor die in het kader van kindermishandeling gegevens wil/moet delen dient het stappenplan van de meldcode te doorlopen. Via dit stappenplan worden de eisen van noodzakelijkheid, proportionaliteit en subsidiariteit automatisch doorlopen.

Als handreiking voor een organisatie-, sectorspecifieke of beroepsgroep georiënteerde meldcode is door het Ministerie van Volksgezondheid en Sport het *Basismodel meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling* ontwikkeld.[22] Elke meldcode volgt het volgende vijfstappen plan:

1. In kaart brengen van signalen (binnen de eigen organisatie);
2. Overleggen met collega en eventueel raadplegen Veilig Thuis (AMHK) of letselduidingsdeskundige;

---

[22] http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/rapporten/2011/02/02/basismodel-meldcode-huiselijk-geweld-en-kindermishandeling.html

3. Gesprek met cliënt;
4. Wegen van het geweld of de kindermishandeling, bij twijfel Veilig Thuis (AMHK) raadplegen;
5. Beslissen: hulp organiseren of melden.

Pas in stap vijf worden pas persoonsgegevens gedeeld met andere partijen (verstrekking aan Veilig Thuis en opname in de VIR). Uit het stappenplan volgt de facto bijna altijd dat gegevens gedeeld moeten worden indien dit noodzakelijk is met het oog op de bescherming van de veiligheid van het kind.

2.7 Samenvatting: algemeen afwegingskader verstrekken gegevens

Op basis van het voorgaande kan het volgende algemene afwegingskader voor het verstrekken van persoonsgegevens worden gegeven. Dit afwegingskader is in iets meer detail onderstaand in een schema weergegeven.

1. Bestaat er acuut gevaar voor het leven of de veiligheid van het kind?

Wanneer er acuut gevaar voor het leven of de veiligheid van het kind bestaat (levensbedreigende situaties), dan is het altijd toegestaan (zo niet verplicht) om gegevens te delen met derden als dit noodzakelijk is om het gevaar af te wenden. De verstrekking kan dan gebaseerd worden op artikel 8d Wbp (vrijwaring vitaal belang van de betrokkene).

2. Bestaat er een wettelijke plicht tot verstrekken van persoonsgegevens?

Wanneer er een wettelijke plicht bestaat tot het verstrekken van gegevens, dan moet deze gevolgd worden.

3. Is verstrekking van persoonsgegevens mogelijk op basis van ondubbelzinnige/uitdrukkelijke toestemming?

Wanneer er geen sprake is van acuut gevaar of een wettelijke plicht, dan moet gekeken worden of het mogelijk is om de gegevens te delen met toestemming van de betrokkene (de ouders/verzorgers van het minderjarige kind).[23] Deze toestemming mag alleen gevraagd worden als zij echt vrij gegeven kan worden (zie § 2.1.1).

Indien toestemming niet verkregen kan worden:

4. Is het verstrekken van persoonsgegevens noodzakelijk met het oog op het belang van het kind?

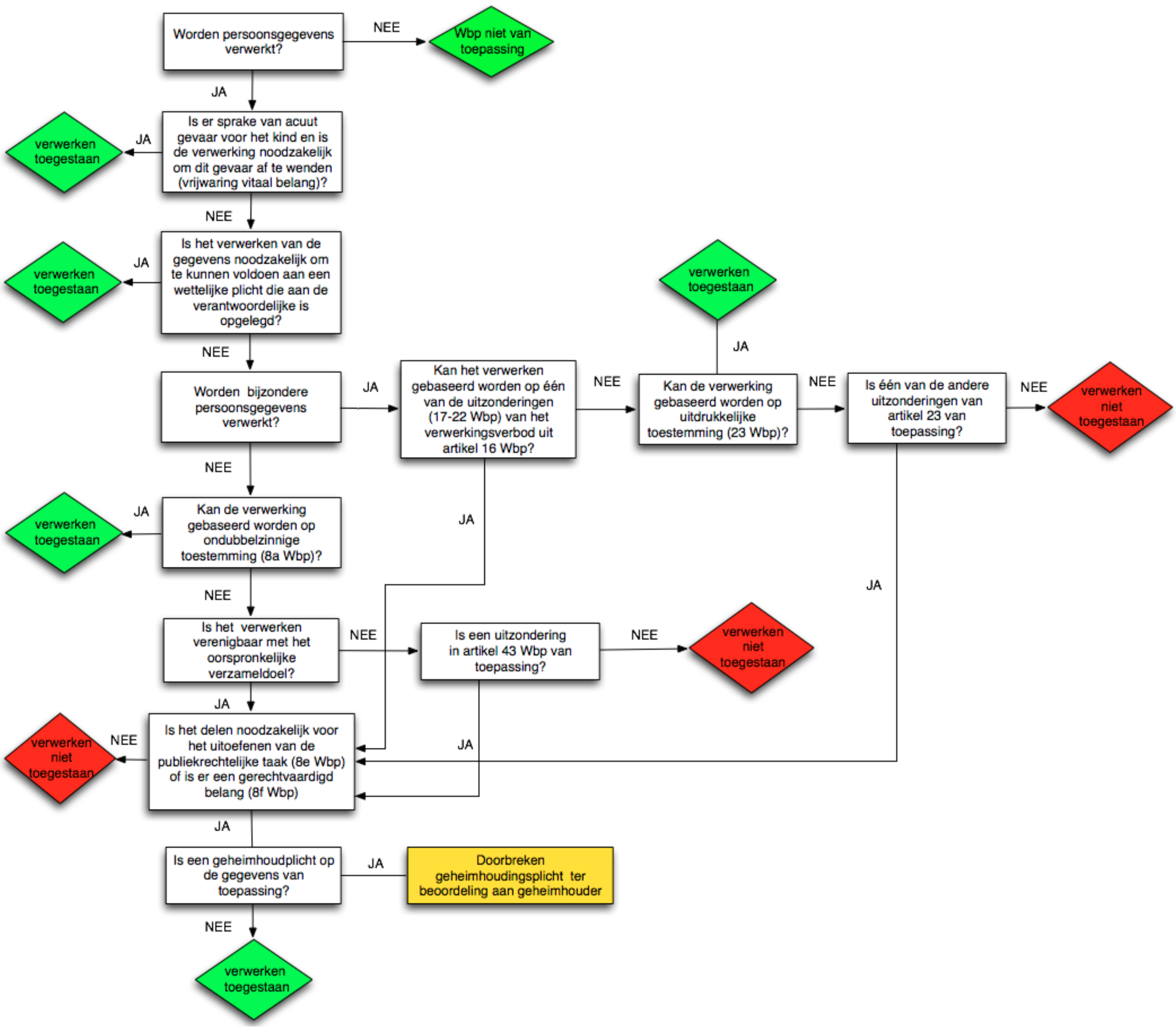
Wanneer toestemming vragen aan de ouders/verzorgers niet mogelijk of onwenselijk is, dan moet worden gekeken naar een andere grondslag om te delen. Meer specifiek gaat het dan om 8e Wbp en 8f Wbp. Uitgangspunt is dat de verstrekking alleen mogelijk is wanneer dit noodzakelijk is voor de goede uitvoering van de publiekrechtelijke taak of noodzakelijk is ter behartiging van een gerechtvaardigd belang. Om de noodzakelijkheid te beoordelen moet worden gekeken naar de proportionaliteit en subsidiariteit.

(Medische) geheimhouders moeten bij punt 4 de afweging maken of in het concrete geval de geheimhoudplicht doorbroken kan/moet worden.

Voor organisaties die een melding willen doen bij een vermoeden van kindermishandeling vormt het doorlopen van de verplichte meldcode de leidraad voor het beoordelen van noodzakelijkheid, proportionaliteit en subsidiariteit.

Voor de overheidsinstanties die zich bezighouden met de zorg voor kinderen en het bestrijden van kindermishandeling kan de uitvoering van de publiekrechtelijke taak (8e Wbp) als grondslag dienen.

[23] Artikel 5 Wbp jo artikel 8a en artikel 23 Wbp.

Worden persoonsgegevens verwerkt?
NEE
Wbp niet van toepassing
JA
Is er sprake van acuut gevaar voor het kind en is de verwerking noodzakelijk om dit gevaar af te wenden (vrijwaring vitaal belang)?
JA
verwerken toegestaan
NEE
Is het verwerken van de gegevens noodzakelijk om te kunnen voldoen aan een wettelijke plicht die aan de verantwoordelijke is opgelegd?
JA
verwerken toegestaan
NEE
Worden bijzondere persoonsgegevens verwerkt?
JA
Kan het verwerken gebaseerd worden op één van de uitzonderingen (17-22 Wbp) van het verwerkingsverbod uit artikel 16 Wbp?
NEE
Kan de verwerking gebaseerd worden op uitdrukkelijke toestemming (23 Wbp)?
JA
verwerken toegestaan
NEE
Is één van de andere uitzonderingen van artikel 23 van toepassing?
NEE
verwerken niet toegestaan
JA
JA
NEE
Kan de verwerking gebaseerd worden op ondubbelzinnige toestemming (8a Wbp)?
JA
verwerken toegestaan
NEE
Is het verwerken verenigbaar met het oorspronkelijke verzameldoel?
NEE
Is een uitzondering in artikel 43 Wbp van toepassing?
NEE
verwerken niet toegestaan
JA
JA
Is het delen noodzakelijk voor het uitoefenen van de publiekrechtelijke taak (8e Wbp) of is er een gerechtvaardigd belang (8f Wbp)
NEE
verwerken niet toegestaan
JA
Is een geheimhoudplicht op de gegevens van toepassing?
JA
Doorbreken geheimhoudingsplicht ter beoordeling aan geheimhouder
NEE
verwerken toegestaan

3 De aanpak van kindermishandeling en het uitwisselen van gegevens

3.1 Betrokken professionals

Bij de aanpak van kindermishandeling zijn diverse professionals betrokken. Professionals kunnen een rol hebben bij het voorkomen van kindermishandeling, door bijvoorbeeld voorlichting te geven (denk aan de Centra voor Jeugd en Gezin), bij het signaleren en melden van kindermishandeling (denk bijvoorbeeld aan scholen, huisartsen en de kinderopvang) of bij het stoppen en beperken van de schade (Veilig Thuis, Raad voor de Kinderbescherming, politie, OM). In deze rapportage bespreken wij de belangrijkste professionals die betrokken zijn bij de aanpak van kindermishandeling het gaat dan om:

- Professionals in het onderwijs (scholen en leerplichtambtenaren);
- Professionals in de kinderopvang;
- Professionals die actief zijn in het domein van de jeugdgezondheidszorg. Hierbij gaat het allereerst om medisch professionals die vallen onder artikel 3 of 34 van de Wet BIG bij instanties zoals de GGD en GGZ. In deze categorie vallen onder andere (huis-/kinder-)artsen, tandartsen, verloskundigen, psychotherapeuten en verpleegkundigen. Daarnaast gaat het om instanties zoals GGD, GGZ en ziekenhuizen.
- Professionals uit de jeugdhulp te weten, jeugdhulpverlening, Veilig Thuis, gecertificeerde instellingen voor de uitvoering van kinderbeschermings-maatregelen.[24]

[24] N.B: Kinderpsychiatrie is niet meegenomen in deze rapportage.

- Professionals in de justitie en strafketen, zoals de politie, de Raad voor de Kinderbescherming, het OM en de gecertificeerde instellingen voor de uitvoering van jeugdreclassering.

3.1.1 De rol van de gemeente

De gemeente speelt een centrale rol bij het bestrijden van kindermishandeling. Voor 1 januari 2015 waren de gemeenten al verantwoordelijk voor de preventie van kindermishandeling. Met de overheveling van de jeugdhulptaken zijn de gemeenten ook verantwoordelijk voor het signaleren, ingrijpen en het verlenen van hulp. Bovendien vallen veel van de betrokken instanties onder de gemeente (aangestuurd door het college van B en W).

Op grond van de Jeugdwet heeft de gemeente de volgende taken:

1. De toeleidingstaak (artikel 2.3, eerste lid);
2. De jeugdhulpplicht (artikel 2.3, eerste lid);
3. Het doen van een verzoek aan de Raad voor de Kinderbescherming (artikel 2.4, eerste lid, en artikel 3.1);
4. De verantwoordelijkheid voor het uitvoeren van de kinderbeschermingsmaatregelen en de jeugdreclassering (artikel 2.4, tweede lid);
5. De financiering van de jeugdhulp, kinderbeschermingsmaatregelen en de jeugdreclassering (artikel 2.3 en artikel 2.4).[25]

Daarnaast is het college verantwoordelijk voor het treffen van maatregelen om kindermishandeling te bestrijden (artikel 2.6). Verder is het college op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 verantwoordelijk voor het advies- en meldpunt

[25] Stelselwijziging Jeugd Informatiefolder Privacy, september 2014

voor huiselijke geweld en kindermishandeling (Veilig Thuis) en heeft het college als taak om een goede samenwerking tussen Veilig Thuis en de ketenpartners te bevorderen .[26]

In de Jeugdwet en de Wmo worden diverse uitvoerings- en regietaken (zoals hierboven beschreven) bij de gemeente neergelegd. Daarnaast is de gemeente op grond van de Gemeentewet verantwoordelijk voor de handhaving van de openbare orde. Dit betekent echter niet direct dat er daarmee een grondslag is voor het verkrijgen van persoonsgegevens van bijvoorbeeld probleemjongeren. Er dient nog steeds voldaan te zijn aan de eisen zoals geschetst in hoofdstuk 2.

Het is uit de wet- en regelgeving niet altijd af te leiden welke rol de gemeente (of het college van B&W) vervult in de aanpak van kindermishandeling. Hoewel de gemeente formeel gezien doorgaans slechts een regierol heeft, zijn er bepalingen in de Jeugdwet die ruimte laten aan de gemeente waardoor niet altijd op voorhand duidelijk is welke rol de gemeente nu precies vervult en of er in deze rol persoonsgegevens verwerkt (zouden moeten) worden door de gemeente. Een voorbeeld van een dergelijke bepaling is te vinden in de bepalingen over het verzoek tot onderzoek aan de Raad voor de Kinderbescherming. Deze bepalingen zijn neergelegd in de Jeugdwet. Hierdoor is het niet altijd duidelijk of de gemeente (het college van B en W) ook verantwoordelijke in de zin van de Wbp is.

Daarnaast is relevant dat hoewel de gemeente een regierol heeft en diverse professionals die in deze rapportage worden besproken onder de verantwoordelijkheid en aansturing van de gemeente vallen, dit niet betekent dat in alle gevallen het college verantwoordelijke in de zin van de Wbp is. Ook betekent het niet dat daar waar dat wel het geval is alle gegevens tussen verschillende gemeentelijke organen gedeeld mogen worden, omdat het nu eenmaal uiteindelijk dezelfde verantwoordelijke is. Gegevensdeling door verschillende instanties blijft gebonden aan de verschillende wettelijke taakstellingen

---

[26] Artikel 4.1.1 Wmo

van deze organen en de specifieke doelen waarvoor de gegevens zijn verkregen.

3.2 Fasen in de aanpak van kindermishandeling

Er worden beleidsmatig vier fasen onderscheiden in de aanpak van kindermishandeling.[27] Iedere fase vraagt om zijn eigen methoden en focus. Het gaat om het voorkomen, signaleren, stoppen en het beperken van de schade van kindermishandeling.

3.2.1 Voorkomen

Het voorkomen van kindermishandeling ziet op onder andere het voorlichten van ouders en risicogroepen.

3.2.2 Signaleren

Het signaleren van kindermishandeling wordt bevorderd door de instelling van meldcodes, mediacampagnes en toolkits voor professionals.

3.2.3 Stoppen

Wanneer een kind in zijn of haar ontwikkeling wordt bedreigd en de ouder(s) niet open staan voor hulpverlening, komt de jeugdbescherming in beeld. De basis om op te treden vormt de kinderbeschermingswetgeving, waarin meerdere maatregelen zijn opgenomen.[28]

3.2.4 Schade beperken

Acties in het kader van het beperken van schade zijn met name gericht op het borgen en verbeteren van de kwaliteit van de hulpverlening.

---

[27] http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/richtlijnen/2011/11/28/actieplan-aanpak-kindermishandeling-2012-2016-kinderen-veilig.html

[28] Actieplan 'Kinderen Veilig', p. 30

3.3 Het verwerken van persoonsgegevens bij de aanpak van kindermishandeling

In de verschillende hierboven beschreven fasen kunnen (en moeten soms) persoonsgegevens worden verwerkt. Met het oog op het verstrekken van persoonsgegevens zijn in feite twee stadia te onderscheiden: 1) het melden van vermoedens van kindermishandeling door een organisatie en 2) de verdere verwerking in het kader van de hulpverlening en de opsporing en vervolging door politie en Openbaar Ministerie.

3.3.1 Signaleren/melden van kindermishandeling

Het melden van een vermoeden van kindermishandeling bij Veilig Thuis of de VIR, of het aangifte doen bij de politie, is juridisch gezien het verstrekken van persoonsgegevens. Het melden is als het ware het sluitstuk van de signaleringsfase zoals beschreven in het Actieplan 'Kinderen Veilig'.

3.3.2 Verdere verwerking in het kader van de aanpak van kindermishandeling

In de fasen zoals onderscheiden in het actieplan gaat het hierbij om de fasen 'stoppen' en 'schade beperken'. Een duidelijk onderscheid tussen deze twee fasen is voor wat betreft de verwerking van persoonsgegevens in de praktijk niet goed te maken en zal in het kader van deze rapportage achterwege blijven.

Om snel te kunnen handelen in de fasen van het stoppen van de mishandeling en de beperking van de schade is het noodzakelijk om goed samen te werken binnen de keten, ook met artsen en hulpverlening. Dit vraagt om een multidisciplinaire aanpak.[29] Om deze aanpak te faciliteren is het noodzakelijk om in specifieke gevallen gegevens uit te wisselen met de ketenpartners. Dergelijke domeinoverstijgende samenwerkingen zijn in de praktijk te vinden in bijvoorbeeld Veilig Thuis, de beschermingsoverleggen, de veiligheidshuizen, wijkteams en zorg- en adviesteams.

[29] Actieplan 'Kinderen Veilig', p. 16

Wat in het kader van de verstrekking van persoonsgegevens relevant is bij deze domeinoverstijgende samenwerkingen, is dat juridisch gezien geen nieuwe 'entiteit' ontstaat waaraan verstrekt wordt.[30] Hoewel praktisch gezien een partij gegevens deelt met het samenwerkingsverband ("ik verstrek gegevens aan het veiligheidshuis"), deelt deze partij juridisch gezien gegevens met alle individuele deelnemers. Dit betekent ook dat er een legitieme grondslag moet zijn voor het delen van de gegevens met iedere individuele partij. Voor het spiegelbeeld geldt hetzelfde: als een partij deelneemt aan een samenwerkingsverband betekent dit niet dat deze partij ook automatisch alle gegevens mag ontvangen. Als deze ontvangst (een verwerking) niet gebaseerd kan worden op een legitieme grondslag, dan is het niet toegestaan de gegevens te krijgen, raadplegen enzovoorts.

In de praktijk wordt om dit probleem te ondervangen nog weleens een convenant opgesteld dat nieuwe rechten voor het delen van persoonsgegevens in het leven roept. Dit is juridisch onhoudbaar: wanneer geen legitieme grondslag is om gegevens te delen, dan kan deze niet via een convenant alsnog worden gecreëerd.

Dit betekent overigens niet dat een convenant niet zinvol of wenselijk is. Integendeel: een convenant is noodzakelijk om afspraken over welke partijen onder welke omstandigheden van elkaar gegevens moeten/mogen krijgen vast te leggen. Daarnaast kunnen onderlinge afspraken worden gemaakt over het verder verstrekken van gegevens. Tenslotte kunnen in het convenant (en eventuele onderliggende protocollen) werkafspraken worden gemaakt over de inrichting en nakoming van de materiële eisen uit de Wbp.

---

[30] Het is wel mogelijk om meerdere verantwoordelijken aan te stellen voor één verwerking, of een nieuwe rechtspersoon op te richten die het samenwerkingsverband vertegenwoordigt. Echter, deze gezamenlijk verantwoordelijken, of nieuwe rechtspersoon moet nog steeds een legitieme grondslag hebben voor het delen van gegevens. Dit zal juridisch problematisch zijn, omdat bijvoorbeeld publiekrechtelijke organen zoals de reclassering of Raad voor de Kinderbescherming niet hun grondslag (8e Wbp) kunnen 'overdragen' aan een nieuwe rechtspersoon, of andere partijen kunnen laten 'meeliften' op hun grondslag.

In deze rapportage nemen wij waar mogelijk de wettelijke kaders voor het verstrekken van persoonsgegevens in samenwerkingsverbanden mee, maar omdat de samenwerkingsverbanden zo uiteen kunnen lopen qua samenstelling, dient in de praktijk voor elk samenwerkingsverband gekeken te worden welke gegevens onderling kunnen worden gedeeld.

Deel 2: Partijen die primair gegevens verstrekken in het kader van de signalering, melding en aanpak van kindermishandeling.

4 Onderwijs en leerplicht

4.1 Wettelijk kader

4.1.1 Relevante wet- en regelgeving

- Wet op het primair onderwijs (Wpo)
- Wet op het voortgezet onderwijs (Wvo)
- Wet op de expertisecentra

Meldcodes

- Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling in het Voortgezet Onderwijs
- Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling voor professionals in het primair onderwijs

4.2 Grondslag verstrekking

Bij vermoeden kindermishandeling:

- Verplichte verstrekking (aangifteplicht) op grond van artikel 8c Wbp (wettelijke plicht) jo. artikel 4a Wet op het primair onderwijs, of artikel 3 van de Wet op het voortgezet onderwijs aan de politie, bij verdenking dat een personeelslid zich schuldig maakt aan een zedenmisdrijf met een minderjarige leerling. Een zedenmisdrijf met een minderjarige leerling valt binnen de definitie van het begrip 'kindermishandeling' zoals neergelegd in de Jeugdwet (zie ook hoofdstuk 2).

- Verstrekking op grond van artikel 4c Wet op het primair onderwijs en artikel 3a Wet op het voortgezet onderwijs jo. Artikel 43 Wbp bij vermoeden kindermishandeling (zie meldcode) aan Veilig Thuis.

Bij ondertoezichtstelling

- Artikel 7.3.11 vierde lid Jeugdwet aan een gecertificeerde instelling

4.3 Verstrekking

Onderwijs en leerplicht		
Verstrekking aan	**Wetgeving**	**Voorwaarden**
Jeugdhulp	Artikel 8f Wbp jo 43 Wbp	Alleen indien er een grondslag ex. Artikel 8 Wbp jo 43 Wbp is.
Veilig Thuis (AMHK)	Artikel 8 Wbp jo 43 Wbp; jo 4c Wpo, 3a Wvo	Op basis van doorlopen meldcode.
Politie	Artikel 8c Wbp jo. artikel 4a Wpo en artikel 3a Wvo	Meldplicht bij zedenmisdrijf waarbij een medewerker is betrokken.
OM	Artikel 8 Wbp jo 43 Wbp	Alleen indien er een grondslag ex. Artikel 8 Wbp jo 43 Wbp is.
Raad voor de Kinderbescherming	Artikel 8f Wbp jo 43 Wbp art 1:240 BW	Alleen indien er een grondslag ex. Artikel 8 Wbp jo 43 Wbp is. In beginsel alleen bij een acuut probleem.
Gecertificeerde instellingen	Artikel 8c, 8f Wbp jo. artikel 7.3.11 lid 4 Jeugdwet	Alle derden (inclusief scholen en leerplicht ambtenaren) kunnen gegevens verstrekken die noodzakelijk zijn voor de gecertificeerde instelling.
Overige partijen (o.a. kinderopvang, volwassenreclassering)	Artikel 8 Wbp jo 43 Wbp	Alleen indien er een grondslag ex. Artikel 8 Wbp jo 43 Wbp is.

4.4 Toelichting

Scholen zijn op grond van de Wet op het primair onderwijs en de Wet op het voortgezet onderwijs verplicht om, als er een redelijk vermoeden bestaat dat een personeelslid zich schuldig maakt aan een seksueel delict jegens een minderjarige leerling, aangifte te doen bij de politie. De vertrouwensinspecteur van de Onderwijsinspectie kan worden geraadpleegd in het geval er aangifte wordt gedaan. Zij adviseren ouders, leerlingen en scholen bij het traject van het doen van aangifte of bij het indienen van een klacht.

Wanneer er sprake is van een (vermoeden) van kindermishandeling dan kan de school daarvan melding doen bij Veilig Thuis. Of en wanneer gemeld moet worden kan worden afgeleid uit de meldcodes voor het primair en voortgezet onderwijs.

Ondertoezichtstelling
Artikel 7.3.11 vierde lid Jeugdwet bepaalt dat derden die beroepshalve over inlichtingen beschikken over een ondertoezichtgestelde of diens voogd of ouder dienen deze te verstrekken aan de gecertificeerde instelling die de ondertoezichtstelling uitvoert. Hierbij hoeft geen toestemming gevraagd te worden aan de betrokkene(n) en –indien nodig- de geheimhoudingsplicht worden doorbroken. Grondslag voor verstrekking wordt gevormd door artikel 8e Wbp jo. artikel 7.3.11 Jeugdwet.[31]

[31] *Kamerstukken II* 2008/09, 32015, nr. 3, p. 41 – 42; *Kamerstukken II* 2013/14, 33983, nr. 3, p. 28.

5 Kinderopvang

5.1 Wettelijk kader

- Wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen

Meldcodes

- Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling bestemd voor alle beroepskrachtenwerkzaam in de branche kinderopvang

5.2 Grondslag verstrekking

- Artikel 8 Wbp jo. Artikel 43 Wbp

5.3 Verstrekking

Kinderopvang		
Verstrekking aan	**Wetgeving**	**Voorwaarden**
Jeugdhulp	Artikel 8d, 8f Wbp jo artikel 43 Wbp	Alleen indien er een grondslag ex. Artikel 8 Wbp jo 43 Wbp is.
Veilig Thuis (AMHK)	Artikel 8d, 8f Wbp jo artikel 43 Wbp	Alleen indien er een grondslag ex. Artikel 8 Wbp jo 43 Wbp is.
Politie	Artikel 8d, 8f Wbp jo artikel 43 Wbp	Alleen indien er een grondslag ex. Artikel 8 Wbp jo 43 Wbp is.
OM	Artikel 8d, 8f Wbp jo artikel 43 Wbp	Alleen indien er een grondslag ex. Artikel 8 Wbp jo 43 Wbp is.
Raad voor de kinderbescherming	Artikel 8d, 8f Wbp jo 43 Wbp art 1:240 BW	Alleen indien er een grondslag ex. Artikel 8 Wbp jo 43 Wbp is. In beginsel alleen bij een acuut

		probleem.
Gecertificeerde instellingen	nvt	nvt
Overige partijen (o.a. school en leerplicht, jeugdgezondheidszorg volwassenreclassering)	Artikel 8 Wbp jo 43 Wbp	Alleen indien er een grondslag ex. Artikel 8 Wbp jo 43 Wbp is.

5.4 Toelichting

Een kinderopvangorganisatie is een (kinderopvang)voorziening waar minimaal één van de vier kinderopvangvormen (dagopvang, peuterspeelzaal, buitenschoolse opvang, gastouderopvang) wordt aangeboden of sprake is van een voorschool.

Een kinderopvang voert een administratie met het oog op het uitvoeren van haar werkzaamheden. Deze valt onder de Wet bescherming persoonsgegevens. De kinderopvang verwerkt gegevens van cliënten op basis van artikel 8a Wbp en 8b Wbp. Normaliter mogen deze gegevens alleen verwerkt worden voor dit specifieke doel, maar op grond van artikel 43 Wbp kan deze doelbinding worden doorbroken als één van de situaties van artikel 43 Wbp zich voordoet. Dit is bijvoorbeeld het geval als er een vermoeden is van kindermishandeling en de gegevens noodzakelijk zijn om dit strafbare feit te voorkomen, op te sporen of te vervolgen en/of het verstrekken van de gegevens noodzakelijk is voor de bescherming van het kind.

In situaties van acuut gevaar voor het kind moeten de noodzakelijke gegevens worden verstrekt aan de politie. Wanneer er geen acuut gevaar is maar wel een vermoeden van kindermishandeling dan kunnen gegevens worden verstrekt aan Veilig Thuis op grond van de meldcode.

6 (Jeugd)gezondheidszorg

6.1 Wettelijk kader

6.1.1 Relevante wet- en regelgeving

- Wet publieke gezondheid
- Jeugdwet
- Burgerlijk Wetboek
- Wet geneeskundige behandelingsovereenkomst (Wgbo)
- Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg (Wet BIG)
- Wet gebruik BSN in de zorg
- Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen
- Kwaliteitswet Zorginstellingen

Meldcodes:

- GGD Meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld (specifieke meldcodes per GGD)
- GGZ Meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld
- KNMG Meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld

6.2 Grondslag verstrekking

- Artikel 8 Wbp jo artikel 16-23 Wbp
- Artikel 1:240 BW
- Artikel 7.3.11 Jeugdwet
- 7:457 lid 1 Wgbo

6.3 Verstrekking

(Jeugd)gezondheidszorg		
Verstrekking aan	**Wetgeving**	**Voorwaarden**
Jeugdhulp	Artikel 8 Wbp, 16-23 Wbp jo. 7:457 Wgbo	Indien er sprake is van een zwaarwegend algemeen belang en de zorgprofessional van mening is dat het noodzakelijk is om de geheimhoudingsplicht te doorbreken op grond van een 'conflict van plichten'.
Veilig Thuis (AMHK)	Artikel 8 Wbp, 16-23 Wbp jo. 7:457 Wgbo	Doorbreken beroepsgeheim mogelijk wanneer voldaan wordt aan de criteria van de meldcode (meldrecht).
Politie	Artikel 8d Wbp jo artikel 16-23 Wbp jo. 7:457 Wgbo.	Direct contact opnemen bij acuut gevaar voor de veiligheid of het leven van het kind. Indien geen acuut gevaar, alleen verstrekking indien en voor zover dit noodzakelijk is om gevaar voor de veiligheid van het kind of volwassene af te wenden.
OM	Artikel 8 Wbp, 16-23 Wbp jo. 7:457 Wgbo	Indien er sprake is van een zwaarwegend algemeen belang en de zorgprofessional van mening is dat het noodzakelijk is om de geheimhoudingsplicht te doorbreken op grond van een 'conflict van plichten'.
Raad voor de Kinderbescherming	Artikel 8 Wbp, 16-23 Wbp jo. artikel 1:240 BW.	Mogelijkheid doorbreken beroepsgeheim. Indien verstrekking noodzakelijk is voor de goede taakuitoefening van de raad.
Gecertificeerde instellingen	Artikel 8 Wbp, 16-23 Wbp	Indien er sprake is van een

	jo. 7:457 Wgbo	zwaarwegend algemeen belang en de zorgprofessional van mening is dat het noodzakelijk is om de geheimhoudingsplicht te doorbreken op grond van een 'conflict van plichten'.
Overige partijen (o.a. school en leerplicht, kinderopvang volwassenreclassering)	Artikel 8 Wbp, 16-23 Wbp jo. 7:457 Wgbo	Indien zorgprofessional van mening is dat het noodzakelijk is om de geheimhoudingsplicht te doorbreken op grond van een 'conflict van plichten'.

6.4 Toelichting

Onder jeugdgezondheidszorg verstaan wij alle hulpverleners/zorgprofessionals die vallen onder het medisch beroepsgeheim (denk bijvoorbeeld aan huisartsen, verloskundigen, tandartsen, psychiaters en medisch specialisten). Deze hulpverleners kunnen zelfstandig werkzaam zijn, of werken voor een instelling (zoals een GGD, GGZ of ziekenhuis).

Zorgprofessionals in de zin van Wet op de geneeskundige behandelingsovereenkomst en de Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg nemen een bijzondere plaats in in de jeugdhulpverlening, omdat zij gebonden zijn aan een wettelijke (medische) geheimhoudingsplicht. [32] Gegevens mogen in beginsel enkel gedeeld worden met hulpverleners die rechtstreeks zijn betrokken bij de uitvoering van de behandelingsovereenkomst in zoverre dat noodzakelijk is. [33] De ontvangers van gezondheidsgegevens zijn daarbij ook gebonden aan de geheimhoudingsplicht.[34]

[32] Art. 7:457 Wgbo j° art. 88 Wet BIG
[33] Art. 7:457 lid 2 Wgbo
[34] Art. 21 lid 2 Wbp

6.4.1 Verstrekking buiten de behandelrelatie om

Zorgprofessionals hebben naast hun geheimhoudingsplicht ook een zorgplicht voor kinderen die schade door kindermishandeling kunnen oplopen.[35] Daarom kan onder specifieke omstandigheden het medisch beroepsgeheim worden doorbroken. Bij een doorbreking van het medisch beroepsgeheim worden gegevens verstrekt aan partijen die niet bij de behandeling betrokken zijn. Verstrekking is mogelijk onder de volgende omstandigheden:

1. Verstrekking met toestemming betrokkene

Verstrekking buiten het kader van de behandelingsovereenkomst kan in beginsel alleen met toestemming. Uit de Memorie van Antwoord volgt dat bij het verlenen van jeugdhulp de geheimhoudingsplicht doorbroken mag worden als er toestemming van de betrokkene is.[36]

In bepaalde situaties is het ook mogelijk om zonder toestemming gegevens te verstrekken. De doorbreking van het beroepsgeheim is ter afweging aan de behandeld arts. Het gaat om de volgende situaties:

2. Verstrekking bij acuut gevaar

Wanneer er acuut gevaar voor de veiligheid of het leven van het kind te verwachten valt, dan dient de arts direct contact op te nemen met de politie. Indien er geen acuut gevaar bestaat, dan is verstrekking alleen mogelijk voor zover dit noodzakelijk is om gevaar voor de veiligheid van het kind of volwassene af te wenden.

---

[35] Ook als alleen de ouders/verzorgers onder behandeling staan bij de zorgprofessional.

[36] Van der Geld 2013, p. 36.

3. Verstrekking op basis van het meldrecht bij kindermishandeling

Zorgprofessionals hebben een meldrecht wanneer zij een vermoeden van kindermishandeling hebben.[37] De meldcodes die gelden voor verschillende categorieën zorgprofessionals bieden houvast wanneer het geëigend is om te melden. Uitgangspunt van de meldcode bij kindermishandeling is 'spreken, tenzij' in plaats van 'zwijgen, tenzij'.

4. Verstrekking met een beroep op een 'conflict van plichten'

Wanneer geen rechtsgeldige toestemming kan worden verkregen en de zorgprofessional ernstige schade aan de patiënt of aan een ander kan voorkomen door informatie aan een derde te verstrekken, dan mag informatie met een beroep op een 'conflict van plichten' aan derden worden verstrekt. Daarbij gelden de volgende voorwaarden:

- Alles is in het werk gesteld om eerst toestemming van de patiënt of cliënt tot doorbreking van het beroepsgeheim te verkrijgen.
- De geheimhoudplichtige zorgprofessional verkeert in gewetensnood door het handhaven van de zwijgplicht.
- Er is geen andere weg dan doorbreking van de zwijgplicht om het probleem op te lossen.
- Het niet doorbreken van de zwijgplicht levert voor de patiënt of cliënt zelf of voor een ander ernstige schade op.
- Het moet vrijwel zeker zijn dat door de doorbreking van de zwijgplicht die schade kan worden voorkomen of beperkt.[38]

Op basis van het meldrecht kan zonder toestemming worden gemeld als sprake is van een reële kans op schade die niet door hulpverlening kan worden afgewend.[39]

---

[37] Artikel 5.2.6. Wmo

[38] Het beroepsgeheim in samenwerkingsverbanden. Een wegwijzer voor zorgprofessionals, p. 6.

[39] Artikel 453 WGBO

5. Verstrekking aan de Raad voor de Kinderbescherming

Geheimhoudingsplichtigen kunnen bij verstrekking aan de Raad voor de Kinderbescherming hun geheimhoudingsplicht doorbreken op grond van artikel 1:240 BW. Verstrekking is alleen mogelijk als dit noodzakelijk is met het oog op de uitvoering van de taken van de Raad.

6. Verstrekking bij ondertoezichtstelling

Artikel 7.3.11 lid 4 Jeugdwet bepaalt dat derden die beroepshalve over inlichtingen beschikken over een ondertoezichtgestelde of diens voogd of ouder, deze desgevraagd (i.c. spreekplicht) of uit eigener beweging (i.c. spreekrecht) te verstrekken aan de gecertificeerde instelling die de ondertoezichtstelling uitvoert, wanneer deze inlichtingen noodzakelijk kunnen worden geacht voor de uitvoering van de ondertoezichtstelling. Hierbij hoeft geen toestemming gevraagd te worden aan de betrokkene(n) en kan de geheimhoudingsplicht – indien nodig – worden doorbroken. Grondslag voor verstrekking wordt gevormd door artikel 8e Wbp jo. artikel 7.3.11 Jeugdwet.[40]

7. Meldplicht misbruik patiënt in zorginstelling

Uit artikel 4a Kwaliteitswet zorginstellingen volgt een verplichting om seksueel misbruik waarbij een patiënt, cliënt of hulpverlener betrokken is, direct te melden bij de toezichthoudende ambtenaar.[41]

---

[40] *Kamerstukken II* 2008/09, 32015, nr. 3, p. 41 – 42; *Kamerstukken II* 2013/14, 33983, nr. 3, p. 28.

[41] Artikel 4a Kwaliteitswet zorginstellingen

7 Volwassenreclassering

7.1 Wettelijk kader

- Wet bescherming persoonsgegevens
- Reclasseringsregeling 1995
- Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens (artikel 52)

Meldcodes

- Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling Reclassering Nederland

7.2 Grondslag verstrekking

- Artikel 8 Wbp
- Artikel 16-23 Wbp
- Artikel 43 Wbp

7.3 Verstrekking

Reclassering		
Verstrekking aan	**Wetgeving**	**Voorwaarden**
Jeugdhulp	Artikel 8d, e, f Wbp jo artikel 21 lid 1 onder d Wbp, jo 23 Wbp, jo 43 Wbp	Indien noodzakelijk voor vrijwaring vitaal belang betrokkene (het kind) of indien de verstrekking noodzakelijk is en er een ander zwaarwegend algemeen belang is (de bescherming van het kind).
Veilig Thuis (AMHK)	Artikel 8d, e, f Wbp jo	Verstrekken van gegevens in het

	artikel 21 lid 1 onder d Wbp, jo 23 Wbp, jo 43 Wbp	kader van de melding, wanneer voldaan is aan de voorwaarden van de meldcode.
Politie	Artikel 8d, e, f Wbp jo artikel 21 lid 1 onder d Wbp, jo 23 Wbp, jo 43 Wbp	Indien noodzakelijk voor vrijwaring vitaal belang betrokkene (het kind) of indien de verstrekking noodzakelijk is en er een ander zwaarwegend algemeen belang is (de bescherming van het kind).
OM	Artikel 8d, e, f Wbp jo artikel 21 lid 1 onder d Wbp, jo 23 Wbp, jo 43 Wbp	Indien noodzakelijk voor vrijwaring vitaal belang betrokkene (het kind) of indien de verstrekking noodzakelijk is en er een ander zwaarwegend algemeen belang is (de bescherming van het kind).
Raad voor de Kinderbescherming	Artikel 8d, e, f Wbp jo artikel 21 lid 1 onder d Wbp, jo 23 Wbp, jo 43 Wbp Art 1:240 BW	Indien noodzakelijk voor vrijwaring vitaal belang betrokkene (het kind) of indien de verstrekking noodzakelijk is en er een ander zwaarwegend algemeen belang is (de bescherming van het kind).
Gecertificeerde instellingen	Artikel 8d, e, f Wbp jo artikel 21 lid 1 onder d Wbp, jo 23 Wbp, jo 43 Wbp	Indien noodzakelijk voor vrijwaring vitaal belang betrokkene (het kind) of indien de verstrekking noodzakelijk is en er een ander zwaarwegend algemeen belang is (de bescherming van het kind).
Overige partijen (o.a. school en leerplicht, kinderopvang, jeugdgezondheidszorg)	Artikel 8d, e, f Wbp jo artikel 21 lid 1 onder d Wbp, jo 23 Wbp, jo 43 Wbp	Indien noodzakelijk voor vrijwaring vitaal belang betrokkene (het kind) of indien de verstrekking noodzakelijk is en er een ander zwaarwegend algemeen belang is (de bescherming van het kind).

7.4 Toelichting

Nederland kent drie reclasseringsorganisaties (3RO): de Jeugdreclassering, Reclassering Nederland en SVG Verslavingsreclassering. De Jeugdreclassering wordt uitgevoerd door gecertificeerde instellingen en wordt apart besproken.

Hoewel de volwassenreclassering niet direct betrokken zal zijn bij de aanpak van kindermishandeling, kan in het kader van reclasseringswerk voor een cliënt, mogelijk wel kindermishandeling aan het licht komen. Naast het signaleren en melden kan de volwassenreclassering ook betrokken zijn bij de aanpak van kindermishandeling (bijvoorbeeld in het kader van complexe multi-problematiek). In dergelijke gevallen is de reclassering waarschijnlijk primair een verstrekkende partij, niet een ontvangende partij.

Op grond van artikel 37 Reclasseringsregeling hebben personen bij het uitvoeren van de werkzaamheden zoals beschreven in de reclasseringsregeling een geheimhoudingsplicht:

"Een ieder die betrokken is bij de uitvoering van dit besluit en daarbij de beschikking krijgt over gegevens waarvan hij het vertrouwelijke karakter kent of redelijkerwijs moet vermoeden, en voor wie niet reeds uit hoofde van ambt, beroep of wettelijk voorschrift ter zake van die gegevens een geheimhoudingsplicht geldt, is verplicht tot geheimhouding daarvan, behoudens voor zover enig wettelijk voorschrift hem tot bekendmaking verplicht of uit zijn taak bij de uitvoering van dit besluit de noodzaak tot bekendmaking voortvloeit."

Het gaat dan primair om de medewerkers van reclasseringsinstellingen.

Wil de reclassering gegevens (door)verstrekken (meer specifiek justitiële gegevens) buiten haar reclasseringstaak, dan moet er sprake zijn van een zwaarwegend algemeen belang (artikel 23 Wbp), omdat deze gegevens in de meeste gevallen als bijzondere persoonsgegevens zijn aan te merken.

In het kader van het melden van kindermishandeling bestaat er een meldrecht op grond van de wet verplichte meldcode. Artikel 3 van de Reclasseringsregeling stelt dat reclasseringsinstellingen een meldcode moeten opstellen. In dergelijke gevallen kan de reclassering melden op grond van artikel 8d Wbp (in acute gevallen bij de politie) of op grond van artikel 8e dan wel 8f Wbp jo artikel 21 lid 1 onder d jo artikel 43 Wbp. De voorwaarden voor het melden zijn vastgelegd in de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling van Reclassering Nederland.

In het kader van het verstrekken van gegevens aan diverse partijen in het kader van de aanpak van kindermishandeling (bijvoorbeeld in het kader van een complexe casus binnen een veiligheidshuis) moet er sprake zijn van een zwaarwegend algemeen belang alvorens verstrekt kan worden. Kindermishandeling is een dergelijk zwaarwegend algemeen belang, maar niettemin zal per situatie moeten worden beoordeeld of verstrekking noodzakelijk is.

Deel 3: Organisaties direct betrokken bij de aanpak van kindermishandeling die gegevens verstrekken en ontvangen.

8 Jeugdhulp

8.1 Wettelijk kader

- Jeugdwet
- Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling
- Algemene Wet Bestuursrecht

8.2 Grondslag verstrekking

- Artikel 8 Wbp jo 43 Wbp
- Artikel 4.1.7 Jeugdwet (meldcode)

8.3 Verstrekking

Jeugdhulp		
Verstrekking aan	**Wetgeving**	**Voorwaarden**
Jeugdhulp		
Veilig Thuis (AMHK)	Artikel 8e, 8f Wbp jo 43 Wbp	Op basis van criteria meldcode
Politie	Artikel 8d Wbp, 8e/f Wbp	Bij acuut gevaar, dan wel indien noodzakelijk met het oog op de goede taakuitvoering.
OM	Artikel 8d Wbp, 8e/f Wbp	Bij acuut gevaar, dan wel indien noodzakelijk met het oog op de goede taakuitvoering.
Raad voor de kinderbescherming	Artikel 8d Wbp, 8e/f Wbp jo. 1:240 BW	Voor zover noodzakelijk voor de uitvoering van de taken van de

		jeugdhulpaanbieder-/verlener of Raad (artikel 1:240 BW, zie toelichting).
Gecertificeerde instellingen	Artikel 8e, 8f Wbp	Voor zover noodzakelijk met oog op goede taakuitvoering/gerechtvaardigd belang.
Overige partijen (o.a. school en leerplicht, kinderopvang, jeugdgezondheidszorg, volwassenreclassering)	8e, 8f Wbp jo artikel 43 Wbp	Alleen indien noodzakelijk met het oog op de goede taakuitvoering.

8.4 Toelichting

De regeling voor jeugdhulpaanbieders is neergelegd in de Jeugdwet. Blijkens de wet valt de jeugdhulpaanbieder onder de verantwoordelijkheid van het college van B en W.[42] In de Jeugdwet wordt een onderscheid gemaakt tussen de jeugdhulpaanbieder en de jeugdhulpverlener. Uit de toelichting bij de wet volgt dat hieronder wordt verstaan dat de jeugdhulpverlener de feitelijke hulp biedt aan de jeugdige.

Er rust een ambtelijke geheimhoudingsplicht op de jeugdhulpaanbieder, deze is neergelegd in artikel 2:5 Awb. Deze geheimhoudingsplicht mag slechts worden doorbroken als er een wettelijk voorschrift aan ten grondslag is of als de doorbreking noodzakelijk is *voor de uitvoering van zijn taak*. Indien zich een acuut gevaar voordoet dat het leven van de betrokkene in gevaar brengt dan mag worden verstrekt op basis van artikel 8(d) Wbp, de gegevensverstrekking dient dan wel noodzakelijk te zijn.

[42] Artikel 1.1 Jeugdwet

Geheimhoudingsplichtigen kunnen bij verstrekking aan de Raad voor de Kinderbescherming hun geheimhoudingsplicht doorbreken op grond van artikel 1:240 BW. Verstrekking is alleen mogelijk als dit nodig is met het oog op de uitvoering van de taken van de Raad.

9 Veilig Thuis (AMHK)

9.1 Wettelijk kader

- Wet maatschappelijke ondersteuning 2015
- Wet verplichte meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld

9.2 Grondslag verstrekking

- Artikel 8 Wbp Wet maatschappelijke ondersteuning 2015

9.3 Verstrekking aan

Veilig Thuis (AMHK)		
Verstrekking aan	**Wetgeving**	**Voorwaarden**
Jeugdhulp	Artikel 8e, 8f Wbp jo. artikel 4.1.1 lid 2 onder e Wmo 2015	Alleen indien noodzakelijk voor de uitvoering van de taken van Veilig Thuis.
Veilig Thuis (AMHK)		
Politie	Artikel 8e, 8f Wbp jo. artikel 4.1.1 lid 2 onder e Wmo 2015	Alleen indien noodzakelijk voor de uitvoering van de taken van Veilig Thuis.
OM	Artikel 8e, 8f Wbp jo. artikel 4.1.1 lid 2 onder e Wmo 2015	Alleen indien noodzakelijk voor de uitvoering van de taken van Veilig Thuis.
Raad voor de Kinderbescherming	Artikel 8e, 8f Wbp jo. artikel 4.1.1 lid 2 onder e Wmo	Voor zover noodzakelijk voor de uitvoering van de taken van Veilig

	2015 jo artikel 3.1 Jeugdwet jo. artikel 1:240 BW	Thuis of de Raad (artikel 1:240 BW, zie toelichting).
Gecertificeerde instellingen	Artikel 8e, 8f Wbp jo. artikel 4.1.1 lid 2 onder e Wmo 2015	Alleen indien noodzakelijk voor de uitvoering van de taken van Veilig Thuis.
Overige partijen (o.a. school en leerplicht, kinderopvang, jeugdgezondheidszorg)	Artikel 8e, 8f Wbp jo. Artikel 4.1.1 Wmo 2015.	Alleen indien noodzakelijk voor de uitvoering van de taken van Veilig Thuis.

9.4 Toelichting

De wettelijke taken van Veilig Thuis zijn neergelegd in artikel 4.1.1 Wmo en zijn als volgt geformuleerd:

- Het fungeren als meldpunt voor gevallen of vermoedens van huiselijk geweld of kindermishandeling;
- Het naar aanleiding van een melding van huiselijk geweld of kindermishandeling of een vermoeden daarvan, onderzoeken of daarvan daadwerkelijk sprake is;
- Het beoordelen van de vraag of en zo ja tot welke stappen de melding van huiselijk geweld of kindermishandeling of een vermoeden daarvan aanleiding geeft;
- Het in kennis stellen van een instantie die passende professionele hulp kan verlenen bij huiselijk geweld of kindermishandeling, van een melding van huiselijk geweld of kindermishandeling of een vermoeden daarvan, indien het belang van de betrokkene dan wel de ernst van de situatie waarop de melding betrekking heeft daartoe aanleiding geeft;
- Het in kennis stellen van de politie of de Raad voor de Kinderbescherming van een melding van huiselijk geweld of kindermishandeling of een vermoeden daarvan, indien het belang van de betrokkene dan wel de ernst van de situatie waarop de melding betrekking heeft daartoe aanleiding geeft;

- Indien Veilig Thuis een verzoek tot onderzoek bij de Raad voor de Kinderbescherming doet, het in kennis stellen daarvan van het college, en
- Het op de hoogte stellen van degene die een melding heeft gedaan, van de stappen die naar aanleiding van de melding zijn ondernomen.

Veilig Thuis hoeft niet per se een aparte entiteit te zijn, de taken kunnen ook worden ondergebracht bij een gecertificeerde instelling. Veilig Thuis is geen jeugdhulpaanbieder in de zin van de Jeugdwet.

Veilig Thuis heeft een grondslag voor gegevensverwerking voor de goede vervulling van de publiekrechtelijke taak.[43] Tevens is Veilig Thuis bevoegd gegevens te verwerken zonder toestemming van de betrokkene indien deze verwerking noodzakelijk is voor het uitvoeren van de taken neergelegd in artikel 4.1.1 lid 2 Wmo.[44] Indien Veilig Thuis persoonsgegevens ontvangt waarop een geheimhoudingsplicht rust, dan is zij gebonden aan deze geheimhoudingsplicht.[45]

In de voorfase, bij de triage, kan Veilig Thuis aanvullende informatie opvragen bij de politie over alle personen die direct betrokken zijn bij een melding. Daarbij gaat het om de vraag of die personen bekend zijn bij de politie in een context die de politie voor een Veilig Thuis melding relevant acht.

Geheimhoudingsplichtigen kunnen bij verstrekking aan de Raad voor de Kinderbescherming hun geheimhoudingsplicht doorbreken op grond van artikel 1:240 BW. Verstrekking is alleen mogelijk als dit nodig is met het oog op de uitvoering van de taken van de Raad.

---

[43] Artikel 4.1.1 Wmo jo. Artikel 8 sub e Wbp

[44] Artikel 5.1.6 lid 2 Wmo

[45] Zie hoofdstuk 2 en artikel 12 Wbp

10 Politie

10.1 Wettelijk kader

- Politiewet 2012
- Wet politiegegevens
- Besluit Politiegegevens

10.2 Grondslag verstrekking

- Artikel 8 Wpg
- Artikel 16-20 Wpg
- Artikel 4 Besluit politiegegevens

10.3 Verstrekking

Politie		
Verstrekking aan	**Wetgeving**	**Voorwaarden**
Jeugdhulp	Artikel 19, 20 Wpg	Sprake van een zwaarwegend algemeen belang dat gegevensverstrekking rechtvaardigt voor de volgende doeleinden: - voorkomen en opsporen strafbare feiten - verlenen van hulp.
Veilig Thuis (AMHK)	Artikel 8 Wpg jo. Artikel 19 Wpg, 20 Wpg artikel 4:2 sub i Bpg;	Ten behoeve van de uitvoering van de taken van Veilig Thuis, zoals neergelegd in artikel 4.1.1. e.v. Wmo 2015.
Politie		
OM	Artikel 16 lid 1 sub b Wpg	In verband met zeggenschap over de politie en voor de uitvoering van andere opgedragen taken.
Raad voor de Kinderbescherming	Artikel 8 Wpg jo. Artikel 19 Wpg, 20 Wpg jo. artikel 4:2	Ten behoeve van de uitvoering van één van de bij wet aan de raad

	sub j Bpg jo. art. 1:240 BW	opgedragen taken.
Gecertificeerde instellingen	Artikel 8 Wpg jo. artikel 4:2 sub i Bpg; Artikel 19 Wpg, 20 Wpg	Ten behoeve van de uitvoering van een kinderbeschermingsmaatregel of jeugdreclassering.
Overige partijen (o.a. school en leerplicht, kinderopvang, jeugdgezondheidszorg)	Artikel 19, 20 Wpg	Sprake van een zwaarwegend algemeen belang dat gegevensverstrekking rechtvaardigt voor de volgende doeleinden - voorkomen en opsporen strafbare feiten - verlenen van hulp.

10.4 Toelichting

In het geval van (onder andere) aangifte van kindermishandeling verwerkt de politie persoonsgegevens. De politie valt niet onder de Wet bescherming persoonsgegevens, maar de Wet politiegegevens. Wat een politiegegeven is, is in artikel 1 Wpg breed geformuleerd als:

"elk persoonsgegeven dat in het kader van de uitoefening van de politietaak wordt verwerkt."

De politietaak is gedefinieerd in artikel 3 Politiewet en luidt als volgt:

"De politie heeft tot taak in ondergeschiktheid van het bevoegd gezag en in overeenstemming met de geldende rechtsregels te zorgen voor de daadwerkelijke handhaving van de rechtsorde en het verlenen van hulp aan hen die deze behoeven."

Voor de verstrekking van politiegegevens aan anderen dan de politie en de Koninklijke Marechaussee geldt een gesloten verstrekkingsregime. In art. 16, 17 en 17a Wpg is vastgelegd aan wie gegevens mogen worden verstrekt. Gegevens mogen alleen worden verstrekt als daar een wettelijke bepaling aan ten grondslag ligt en er sprake is van een

zwaarwegend algemeen belang. Omdat een 'zwaarwegend algemeen belang' niet altijd op voorhand te definiëren is in wetgeving, heeft de wetgever gekozen om drie 'ventielbepalingen' op te nemen waarmee ontkomen kan worden aan het strikte verstrekkingsregime. Deze bepalingen zijn neergelegd in artikel 18 lid 2 (verstrekking aan derden structureel), 19 (verstrekking aan derden incidenteel) en 20 Wpg (verstrekking aan derden structureel voor samenwerkingsverbanden). Deze ventielbepalingen spelen bij uitstek een rol in de verstrekking van politiegegevens aan ketenpartners.

Uit artikel 4:2 van het Besluit politiegegevens volgt dat gegevens opgesomd in artikel 8 en 13 lid 1 Wpg ook mogen worden verstrekt aan Halt-bureaus, reclasseringsmedewerkers en Raad voor de Kinderbescherming. Een incidentele gegevensverstrekking is mogelijk op basis van artikel 19 Wpg als het gaat om de opsporing van strafbare feiten, het handhaven van de openbare orde, het verlenen van hulp aan hen die deze behoeven of het uitoefenen van toezicht op het naleven van regelgeving. Daarnaast kan de politie op basis van artikel 9.15 van het Besluit politiegegevens, gegevens verstrekken aan Veilig Thuis.

Daarnaast kan op basis van deze voorwaarden een structureel samenwerkingsverband met derden worden opgezet. Dit kan bijvoorbeeld voorkomen als de politie een hulpverleningstaak uitvoert binnen de gemeente. Als de politie een hulpverleningstaak uitvoert, staat zij onder het gezag van de gemeente. De gegevens die dan mogen worden verstrekt zijn opgesomd in artikel 9 en 10 Wpg.

Zwaarwegend algemeen belang

Zoals blijkt uit het schema dient voor verstrekking aan instanties of personen die niet (direct) bij de strafrechtspleging zijn betrokken te worden gekeken of sprake is van een zwaarwegend algemeen belang dat deze gegevensverstrekking rechtvaardigt. Er is invulling gegeven aan dit criterium door aan te sluiten bij de formulering uit artikel 8 lid 2 Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens. De inhoud van een zwaarwegend algemeen belang is vervolgens als volgt geformuleerd:

> *"[onder een] zwaarwegend algemeen belang [dient] te worden verstaan het belang van de nationale veiligheid, de openbare veiligheid of het economisch welzijn van het land, het voorkomen van wanordelijkheden en strafbare feiten, de bescherming van de gezondheid of de goede zeden of de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen".*

"De bescherming van de rechten en vrijheden van anderen" rechtvaardigt hiermee de verstrekking van persoonsgegevens voor doeleinden buiten de strafrechtspleging. Uit de gebruikte definitie volgt logischerwijs dat een zwaarwegend algemeen belang een beperktere reikwijdte heeft dan het in de Wbp gebruikte 'gerechtvaardigde belang', omdat "gelet op de dreiging die verstrekking van bijzondere gegevens kan inhouden voor de persoonlijke levenssfeer van de betrokkene, voorkomen moet worden dat deze gegevens al te gemakkelijk worden verstrekt." Een voorbeeld van een zwaarwegend algemeen belang kan in sommige gevallen het bestrijden van kindermishandeling zijn.

In de afweging van de professional of sprake is van een dergelijk zwaarwegend algemeen belang dient een balans te worden opgemaakt tussen het belang dat wordt gediend met de verstrekking van de gegevens en het privacybelang van de betrokkene. In deze afweging worden ook de beginselen van proportionaliteit en subsidiariteit meegenomen.

11 Openbaar Ministerie

11.1 Wettelijk kader

- Wetboek van Strafvordering
- Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens
- Besluit justitiële en strafvorderlijke gegevens
- Aanwijzing Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens

11.2 Grondslag verstrekking

- Artikel 39f Wjsg
- Artikel 42 Wjsg
- Artikel 8a Wjsg jo artikel 39e / f Wjsg
- Artikel 17 Besluit justitiële en Strafvorderlijke gegevens

11.3 Verstrekking aan

Openbaar Ministerie		
Verstrekking aan	**Wetgeving**	**Voorwaarden**
Jeugdhulp	Artikel 39f Wjsg (strafvorderlijke gegevens)	Sprake van een zwaarwegend algemeen belang + één van de doeleinden omschreven in artikel 39f lid 1 Wjsg
Veilig Thuis (AMHK)	Artikel 39f Wjsg (strafvorderlijke gegevens), artikel 8a jo 39f Wjsg (justitiële gegevens)	Sprake van een zwaarwegend algemeen belang + één van de doeleinden omschreven in artikel 39f lid 1 Wjsg

Politie	Artikel 39e onder d Wjsg (strafvorderlijke gegevens) artikel 8a jo 39e Wjsg (justitiële gegevens)	Sprake van een een zwaarwegend algemeen belang + ten uitvoer van de politietaak.
OM		
Raad voor de Kinderbescherming	Artikel 42 lid 4 onder c Wjsg, artikel 17d Bjsg (justitiële gegevens)	Indien noodzakelijk voor de goede taakuitoefening van de raad.
Gecertificeerde instellingen	Artikel 39f Wjsg (strafvorderlijke gegevens) Artikel 17 lid 1 onder c Bjsg. (justitiële gegevens)	Strafvorderlijke gegevens: indien sprake van een zwaarwegend algemeen belang + één van de doeleinden omschreven in artikel 39f lid 1 Wjsg. Justitiële gegevens: In zover noodzakelijk voor de uitvoering van jeugdreclassering.
Overige partijen (o.a. school en leerplicht, kinderopvang, jeugdgezondheidszorg, reclassering)	Artikel 39f (strafvorderlijke gegevens) en artikel 8a Wjsg jo 39f Wjsg	Sprake van een zwaarwegend algemeen belang + één van de doeleinden omschreven in artikel 39f lid 1 Wjsg. Verstrekking aan volwassenreclassering op grond van Artikel 42 lid 4 onder a en b Wsjg, artikel 17 lid 1 onder a en b Bjsg.

11.4Toelichting

Op het Openbaar Ministerie is de Wet Justitiële en Strafvorderlijke gegevens (Wjsg) van toepassing in plaats van de Wbp. De Wjsg legt regels neer ten aanzien van de omgang met justitiële en strafvorderlijke gegevens. De Wjsg is samen met het bijbehorende Besluit justitiële en strafvorderlijke gegevens te beschouwen als een 'lex specialis', waardoor deze wet- en regelgeving voorrang krijgt boven de Wbp.

Zoals de naam van de wet al zegt wordt een onderscheid gemaakt tussen justitiële en strafvorderlijke gegevens. De justitiële gegevens zijn *uitputtend* gedefinieerd in het Besluit justitiële en strafvorderlijke gegevens (Bjsg) en worden geformuleerd als:

"(persoons)gegevens die iets zeggen over de toepassing van het strafrecht of strafvordering."[46]

In tegenstelling tot bij de justitiële gegevens is in het Bjsg een *niet-uitputtende* lijst van strafvorderlijke gegevens opgenomen.[47] Strafvorderlijke gegevens zijn:

"(persoons)gegevens die zijn verkregen in het kader van een strafvorderlijk onderzoek en die zijn verwerkt in een strafdossier."

Verstrekking van justitiële gegevens

Kenmerkend voor het verstrekken van justitiële gegevens is dat er sprake is van een gesloten systeem van verstrekkingen. Dit betekent dat slechts uit wetten en besluiten een grondslag kan worden afgeleid die bepaalt aan wie en onder welke voorwaarden justitiële gegevens mogen worden verstrekt.

Het verwerken van justitiële gegevens is in beginsel voorbehouden aan personen die vallen onder het directe gezag van de minister van Veiligheid en Justitie of een instructie van de minister hebben ontvangen om toegang te hebben tot deze gegevens. In artikel 8 Wjsg is neergelegd aan wie justitiële gegevens mogen worden verstrekt. Dit zijn allemaal partijen die de (straf)rechtspleging tot doel hebben, bijvoorbeeld rechterlijke ambtenaren. Ondanks de gevoelige aard van de justitiële gegevens, kan ketenoverschrijdende gegevensdeling soms nodig zijn. Gegevens worden dan verstrekt aan partijen die niet (direct) betrokken zijn bij de strafrechtspleging. Deze uitzondering is alleen mogelijk als voldaan als "dit noodzakelijk is het met het oog op een zwaarwegend algemeen belang

---

[46] Krachtens art. 2 lid 2 Wjsg en het Besluit justitiële en strafvorderlijke gegevens.

[47] Besluit justitiële en strafvorderlijke gegevens.

en een goede taakuitoefening" en als het OM heeft gecontroleerd of er wordt gehandeld in lijn met de beginselen van proportionaliteit en subsidiariteit.

Verstrekking van strafvorderlijke gegevens

Strafvorderlijke gegevens zijn (persoons)gegevens die zijn verkregen in het kader van een strafvorderlijk onderzoek en die zijn verwerkt in een strafdossier. In het Bjsg is een niet-uitputtende lijst van strafvorderlijke gegevens neergelegd. Het verstrekkingsregime van strafvorderlijke gegevens verschilt met het regime van de justitiële gegevens. In tegenstelling tot verstrekking van justitiële gegevens vloeit bij de verstrekking van strafvorderlijke gegevens niet direct uit de wet en het besluit voort aan welke instanties of personen gegevens verstrekt mogen worden. Het verstrekken van gegevens binnen de (straf)rechtspleging is toegestaan op basis van artikel 39e en 39f Wjsg. Het gaat hier om verstrekking aan ketenpartners die zich ook in de strafrechtketen bevinden, zoals politieambtenaren en de minister van Veiligheid en Justitie. Strafvorderlijke gegevens mogen voorts alleen worden verstrekt als dit noodzakelijk is voor een goede invulling van de taak van het OM of het nakomen van een andere wettelijke verplichting.[48] Voor de verstrekking aan ketenpartners die de gegevens voor buiten de strafrechtspleging gelegen doeleinden willen gebruiken biedt de Aanwijzing Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens houvast. Deze aanwijzing is een uitwerking van artikel 39a lid 2 Wjsg en schrijft voor wanneer en aan wie het OM informatie kan verstrekken voor buiten de strafrechtspleging gelegen doeleinden. De Aanwijzing Wjsg geeft een niet-limitatieve lijst van mogelijke ontvangers van strafvorderlijke gegevens. Hieruit volgt dat gegevensverstrekking alleen mogelijk is als er sprake is van een zwaarwegend algemeen belang dat noodzaakt de gegevens te verstrekken.

---

[48] De taak van het OM wordt in de Wet op de rechterlijke organisatie omschreven als 'de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde'. Uit de Memorie van Toelichting (*Kamerstukken II* 2002/03, 28886, 3) bij deze wet volgt dat hieronder 'de daadwerkelijke voorkoming, opsporing, beëindiging, vervolging en berechting van strafbare feiten, alsmede de tenuitvoerlegging van beslissingen van de rechter of de officier van justitie in strafzaken' wordt verstaan.

Op grond van artikel 8a Wjsg jo. artikel 39f Wjsg jo. 52 Wjsg, kunnen justitiële gegevens worden gedeeld op basis van het zogenaamde 'doorverstrekkingsregime'. Voor zaken met een zwaarwegend algemeen belang mag het OM justitiële gegevens verstrekken aan partners buiten de justitiële keten. Het is aan het OM om per casus te bepalen of er sprake is van een dergelijk belang.

Zwaarwegend algemeen belang

Zoals blijkt uit het schema dient voor verstrekking aan instanties of personen die niet (direct) bij de strafrechtspleging zijn betrokken te worden gekeken of sprake is van een zwaarwegend algemeen belang dat deze gegevensverstrekking rechtvaardigt. Er is invulling gegeven aan dit criterium door aan te sluiten bij de formulering uit artikel 8 lid 2 Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens. De inhoud van een zwaarwegend algemeen belang is vervolgens als volgt geformuleerd:

> *"[onder een] zwaarwegend algemeen belang [dient] te worden verstaan het belang van de nationale veiligheid, de openbare veiligheid of het economisch welzijn van het land, het voorkomen van wanordelijkheden en strafbare feiten, de bescherming van de gezondheid of de goede zeden of de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen".*

"De bescherming van de rechten en vrijheden van anderen" rechtvaardigt hiermee de verstrekking van persoonsgegevens voor doeleinden buiten de strafrechtspleging. Uit de gebruikte definitie volgt logischerwijs dat een zwaarwegend algemeen belang een beperktere reikwijdte heeft dan het in de Wbp gebruikte 'gerechtvaardigde belang', omdat "gelet op de dreiging die verstrekking van bijzondere gegevens kan inhouden voor de persoonlijke levenssfeer van de betrokkene, voorkomen moet worden dat deze gegevens al te gemakkelijk worden verstrekt." Een voorbeeld van een zwaarwegend algemeen belang kan in sommige gevallen het bestrijden van kindermishandeling zijn.

In de afweging van de professional of sprake is van een dergelijk zwaarwegend algemeen belang dient een balans te worden opgemaakt tussen het belang dat wordt gediend met de verstrekking van de gegevens en het privacybelang van de betrokkene. In deze afweging worden ook de beginselen van proportionaliteit en subsidiariteit meegenomen.

12 Raad voor de Kinderbescherming

12.1 Wettelijk kader

- Boek 1 Burgerlijk Wetboek
- Wet bescherming persoonsgegevens
- Jeugdwet
- Wetboek van Strafrecht

12.2 Grondslag verstrekking

- Artikel 8 Wbp
- Artikel 16 e.v. Wbp

12.3 Verstrekking aan

Raad voor de Kinderbescherming		
Verstrekking aan	**Wetgeving**	**Voorwaarden**
Jeugdhulp	Artikel 8e, 8f Wbp	Voor zover noodzakelijk voor de uitvoering van de taak van de Raad, of indien er een gerechtvaardigd belang is.
Veilig Thuis (AMHK)	Artikel 8e, 8f Wbp	Voor zover noodzakelijk voor de uitvoering van de taak van de Raad, of indien er een gerechtvaardigd belang is.
Politie	Artikel 8e, 8f Wbp	Voor zover noodzakelijk voor de uitvoering van de taak van de Raad, of indien er een gerechtvaardigd belang is.

OM	Artikel 8e, 8f Wbp	Voor zover noodzakelijk voor de uitvoering van de taak van de Raad, of indien er een gerechtvaardigd belang is.
Raad voor de Kinderbescherming		
Gecertificeerde instellingen	Artikel 8e, 8f Wbp	Voor zover noodzakelijk voor de uitvoering van de taak van de Raad, of indien er een gerechtvaardigd belang is.
Overige partijen (o.a. school en leerplicht, kinderopvang, jeugdgezondheidszorg)	Artikel 8e, 8f Wbp.	Voor zover noodzakelijk voor de uitvoering van de taak van de Raad, of indien er een gerechtvaardigd belang is.

12.4Toelichting

De bevoegdheden van de Raad voor de Kinderbescherming zijn neergelegd in boek 1 van het Burgerlijk Wetboek (artikel 1:238-243 BW). De Raad voor de Kinderbescherming voert haar taken uit namens de Minister van Justitie.[49] De taken van de Raad staan omschreven in het Kwaliteitskader van de Raad voor de Kinderbescherming.[50] De taken vallen uiteen in:

- beschermingstaken;
- adviestaak gezag en omgang na scheiding;
- afstand, screening, adoptie en afstammingsvragen (ASAA)-taken;
- straftaken;
- overige (advies)taken.

---

[49] Artikel 1:238 lid 2 BW

[50] Zie: https://www.kinderbescherming.nl/hoe_werkt_de_raad/kwaliteitskader/

De Raad voor de Kinderbescherming heeft een grondslag om persoonsgegevens te verwerken op basis van de uitvoering van de publiekrechtelijke taak, indien het noodzakelijk is persoonsgegevens te verwerken om uitvoering te geven aan de taken van de Raad (8e Wbp).

Daarnaast heeft de Raad een grondslag om gegevens te verstrekken aan de ketenpartners als dit noodzakelijk is vanwege een gerechtvaardigd belang. Dit is een afweging die de professional bij het verstrekken van de persoonsgegevens zelf moet maken. In de afweging dient een balans te worden opgemaakt tussen het gerechtvaardigd belang van de Raad en het privacybelang van de betrokkene. In deze afweging dienen de eisen van proportionaliteit en subsidiariteit meegenomen te worden. Een voorbeeld hierbij is dat de toezichthouder, het CBP, in een eerder geval het niet noodzakelijk achtte dat de Raad de informatie voorafgaand aan een casusoverleg toe stuurde als deze informatie ook hardcopy mee wordt genomen naar het casusoverleg.[51]

Verstrekken van gegevens aan de Raad

Artikel 1:240 BW voorziet in een bepaling die het doorbreken van een ambtelijke- of beroepsgeheimhoudingsplicht toestaat als de informatie *noodzakelijk* is voor de uitoefening van de taken van de Raad voor de Kinderbescherming. In die gevallen is geen toestemming van de betrokkene nodig.

[51] Zie: https://cbpweb.nl/sites/default/files/downloads/pb/pb_20110330_fryslan.pdf, p. 15.

13 Gecertificeerde instellingen (bescherming en jeugdreclassering)

13.1 Wettelijk kader

- Jeugdwet
- Wet bescherming persoonsgegevens
- Wet Justitiële en strafvorderlijke gegevens
- Besluit justitiële en strafvorderlijke gegevens
- Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

13.2 Grondslag verstrekking

- Artikel 8 jo artikel 43 Wbp
- Artikel 4.1.7 Jeugdwet (meldcode)

13.3 Verstrekking

Gecertificeerde instellingen		
Verstrekking aan	**Wetgeving**	**Voorwaarden**
Jeugdhulp	Artikel 8d, 8e, 8f Wbp jo. artikel 43 Wbp	Acute noodzaak/noodzakelijk ivm gerechtvaardigd belang + één van de doelen uit artikel 43 Wbp
Veilig Thuis (AMHK)	Artikel 8d, 8e, 8f Wbp jo. artikel 43 Wbp jo. artikel 4.1.7 Jeugdwet	Doorlopen stappen meldcode.
Politie	Artikel 8d, 8e, 8f jo. 43 Wbp	Acute noodzaak/noodzakelijk ivm gerechtvaardigd belang + één van de doelen uit artikel 43 Wbp
OM	Artikel 8d, 8e, 8f Wbp jo. artikel 43 Wbp	Acute noodzaak/noodzakelijk ivm gerechtvaardigd belang + één van de doelen uit artikel 43 Wbp

Raad voor de Kinderbescherming	Artikel 8e, 8f Wbp, jo. Artikel 1:240 BW	Voor zover noodzakelijk voor de uitvoering van de taken van de GI of raad.
Gecertificeerde instellingen		
Overige partijen (o.a. school en leerplicht, kinderopvang, jeugdgezondheidszorg)	Artikel 8d, 8e, 8f Wbp.	Voor zover noodzakelijk voor bescherming vitaal belang betrokkene, uitvoering van de publiekrechtelijke taak of sprake van een gerechtvaardigd belang.

13.4Toelichting

De gecertificeerde instelling wordt in artikel 1.1 Jeugdwet omschreven als de instelling met een (voorlopig) certificaat die een kinderbeschermingsmaatregel of jeugdreclassering uitvoert. De gecertificeerde instelling verzorgt nadrukkelijk geen jeugdhulp.

De gecertificeerde instelling heeft een grondslag om persoonsgegevens te verwerken op basis van de uitvoering van de publiekrechtelijke taak, indien het noodzakelijk is persoonsgegevens te verwerken om uitvoering te geven aan de taken van de gecertificeerde instelling (uitvoeren jeugdreclassering en kinderbeschermingsmaatregelen).

Geheimhoudingsplichtigen kunnen bij verstrekking aan de Raad voor de Kinderbescherming hun geheimhoudingsplicht doorbreken op grond van artikel 1:240 BW. Verstrekking is alleen mogelijk als dit nodig is met het oog op de uitvoering van de taken van de Raad.

14 Analyse

Op basis van het voorgaande concluderen wij met betrekking tot het juridisch kader voor het delen van gegevens bij kindermishandeling het onderstaande.

14.1 Complex samenstel van wet- en regelgeving

Het samenstel van wet- en regelgeving op het gebied van gegevensdeling in het kader van kindermishandeling is complex. Deze complexiteit is primair gelegen in vier oorzaken:

1. een veelvoud aan betrokken instanties,
2. het werken in ketens en samenwerkingsverbanden,
3. de oriëntatie in wet- en regelgeving op een specifieke keten of organisatie,
4. de onduidelijke rol van de gemeente.

Ad 1) Betrokken instanties

Diverse instanties zijn betrokken bij het signaleren en bestrijden van kindermishandeling en de juridische grondslagen voor het delen van gegevens verschillen per organisatie. De grote hoeveelheid betrokken partijen maakt het lastig om een duidelijk overkoepelend beeld te krijgen als professional wanneer gegevens wel of niet gedeeld mogen worden.

Ad 2) Samenwerkingsverbanden

In het verlengde van het vorige vraagstuk ligt het probleem dat in de praktijk wordt gewerkt in flexibele samenwerkingsverbanden, vaak met een wisselende samenstelling. Dit is een probleem omdat de Wbp en aanverwante privacywetgeving uitgaan van duidelijk afgebakende doelen voor het delen van persoonsgegevens met vooraf gedefinieerde partijen. De Wbp biedt weliswaar de mogelijkheid tot het delen van persoonsgegevens in samenwerkingsverbanden, maar is daar niet primair voor geschreven.

Juridisch gezien moet het samenwerkingsverband worden gedefinieerd en de verantwoordelijkheden over en weer worden vastgelegd (bijvoorbeeld in een convenant). Daarnaast dient voor iedere concrete verstrekking telkens moeten worden afgewogen of deze noodzakelijk is.

Ad 3) Oriëntatie op specifieke ketens

De Wbp stelt de algemene kaders waarbinnen gegevens mogen worden gedeeld. Zo stelt artikel 8, onder e van de Wbp bijvoorbeeld dat gegevens mogen worden gedeeld wanneer dit noodzakelijk is voor de goede uitoefening van de publiekrechtelijke taak. Deze publiekrechtelijke taken alsmede speciale bepalingen voor wat betreft het delen van persoonsgegevens in het kader van deze taak, zijn opgenomen in wetgeving die met name is toegespitst op specifieke taken of ketens (zoals de zorg- of strafrechtfketen). Hierdoor is de toepassing van de verschillende wetten in concrete gevallen van ketensamenwerking niet altijd even helder en is het dus onduidelijk hoe de overlap tussen de zorg- en strafrechtketens vanuit privacyperspectief is geregeld.

Ad 4) De rol van de gemeente

De rol van de gemeente (het college van B&W) vanuit het perspectief van de privacywetgeving is onduidelijk geformuleerd in wet- en regelgeving. De gemeente heeft een regierol (het coördineren van de Jeugdwet en de Wmo 2015) en daarnaast een specifieke rol als actor bij het signaleren en bestrijden van kindermishandeling (bijvoorbeeld als jeugdhulpaanbieder). De wet laat veel ruimte aan de gemeente zelf m keuzes te maken over de manier waarop de uitvoering van de wettelijke taken wordt georganiseerd. In welke hoedanigheid de gemeente (het college) verantwoordelijke bij een specifieke taak is in de zin van de Wbp is niet altijd rechtstreeks af te leiden uit de wet- en regelgeving.

Oplossingsrichtingen

Het is zeer twijfelachtig of het zinvol is om bestaande wet- en regelgeving aan te passen om deze meer te laten aansluiten op de praktische werkelijkheid van het werken in samenwerkingsverbanden. Het is immers een bewuste keuze geweest van de wetgever

om gemeenten beleidsvrijheid te geven bij het organiseren van een effectieve uitvoering. Het is realistischer en efficiënter om helder uitleg te bieden en duidelijk kaders voor het delen binnen samenwerkingsverbanden te maken op basis van de bestaande wet- en regelgeving.

14.2 Geen inherente tegenstrijdigheden

Hoewel het samenstel van wetten en regels complex is, zijn er geen structurele innerlijke tegenstrijdigheden gevonden tussen wetten en regels.[52] Zo zijn er bijvoorbeeld geen wettelijke bepalingen gevonden die het delen van gegevens verplichten terwijl tegelijkertijd andere wettelijke bepalingen het delen van dezelfde gegevens verbieden. Ook zijn er geen 'absolute privacybepalingen' met andere woorden: als het delen van gegevens écht noodzakelijk is voor het bestrijden van kindermishandeling dan bestaat hiervoor altijd een grond in de privacywetgeving. Aldus kan niet gesteld worden dat tegenstrijdigheden op het gebied van privacywetgeving of inherente beperkingen het delen van gegevens onmogelijk maken of bemoeilijken.

14.3 Veel ruimte voor eigen invulling en interpretatie

De Wbp is een technologie-onafhankelijke omnibuswet. Dit heeft onherroepelijk tot gevolg dat er open normen in de wet zitten. Hierdoor ontstaat er veel ruimte voor interpretatie hetgeen in de praktijk kan leiden tot onduidelijkheid over de voorwaarden waaronder gegevens mogen worden gedeeld. Ook de keuze om professionals zelf inhoudelijke afwegingen te laten maken in het specifieke geval speelt hierbij een rol. Met name het noodzakelijkheidscriterium (hetgeen de basis vormt voor alle wettelijke grondslagen voor gegevensverwerking anders dan toestemming) is in die zin problematisch. Instanties kunnen hierdoor van mening verschillen over de noodzakelijkheid van het delen van gegevens hetgeen samenwerking bemoeilijkt. Ook kunnen instanties te licht oordelen over de noodzakelijkheid en in een later stadium

---

[52] Een specifiek knelpunt in de Jeugdwet vanuit privacyperspectief (het doorbreken van de geheimhoudingsplicht met het oog op het kunnen declareren van jeugdhulp) is met de tijdelijke regeling persoonsgegevens op facturen Jeugdwet van 16 augustus 2015 weggenomen. Met de Veegwet VWS 2015 wordt dit punt aangepast in de Jeugdwet.

worden teruggefloten door het CBP of de rechter. Hierdoor kan terughoudendheid ontstaan bij het delen van gegevens.

Daarnaast leidt de interpretatie van begrippen als 'wettelijke plicht', 'vitaal belang van de betrokkene' en 'gerechtvaardigd belang van de verantwoordelijke' in de praktijk tot veel discussie. Hierdoor kunnen regionaal verschillende werkwijzen ontstaan, omdat de ene gemeente bijvoorbeeld besluit voor alle verstrekkingen het 'vitaal belang' als grondslag te hanteren, terwijl een andere gemeente van oordeel is dat deze grondslag niet van toepassing is. Dit levert veel onzekerheid op over de vraag wat nu 'goed' is, hetgeen gegevensuitwisseling in lijn met de privacywetgeving bemoeilijkt.

Oplossingsrichtingen

Om dit probleem te adresseren, zouden de interpretaties van de verschillende begrippen in het kader van kinderbescherming landelijk moeten worden geüniformeerd en toetsingskaders voor het beoordelen van onder andere de noodzakelijkheid worden opgesteld. De vraag is wel in hoeverre daarmee de ruimte voor het professionele oordeel wordt ingeperkt. Daarnaast zou vanuit de toezichthouder (het College bescherming persoonsgegevens) meer helderheid kunnen worden gegeven over de noodzakelijkheidsvraag in het kader van samenwerkingsverbanden, alsmede elementen als 'gerechtvaardigd belang'.

14.4 Vraagstukken bij gegevensdelingen

In het verlengde van het voorgaande punt ontstaat het volgende vraagstuk: het recht om te delen versus de plicht om te delen. Om persoonsgegevens te kunnen delen is op grond van de Wbp een legitieme grondslag nodig. Daarnaast geldt in het kader van het (medisch) beroepsgeheim dat de geheimhouder (o.a. de huisarts) alleen gegevens mag delen onder specifieke omstandigheden. De afweging of een verstrekking noodzakelijk is ter beoordeling aan de verantwoordelijke. Als er geen sprake is van een noodsituatie die een directe verstrekking van gegevens rechtvaardigt, is er juridisch gezien slechts een

recht om gegevens te delen, geen *plicht* om gegevens te delen.[53] In de praktijk leidt dit tot twee soorten problemen:

1) De verstrekkende partij en de ontvangende partij verschillen van inzicht over de noodzakelijkheid van de verstrekking. Dit vraagstuk speelt bijvoorbeeld geregeld in het kader van het medisch beroepsgeheim: de arts is van mening dat de geheimhouding zwaarder weegt dan het belang van verstrekking en twijfelt over de noodzakelijkheid, terwijl de vragende instantie van mening is dat het ontvangen van de gegevens noodzakelijk is voor de goede taakuitoefening.

2) De verstrekkende partij heeft weliswaar een legitieme grondslag voor het verstrekken van persoonsgegevens (er is een noodzaak), maar weigert toch te verstrekken op andere gronden, bijvoorbeeld omdat de verstrekkende partij twijfelt aan het vermogen (of de intenties) van de andere partij om de gegevens zorgvuldig te verwerken. Dit probleem doet zich met name voor in samenwerkingsverbanden waarbij de verstrekkende partij moeilijker de regie over de eigen gegevens kan houden.

Oplossingsrichtingen

Het is naar het oordeel van Considerati onwenselijk om de structuur van de Wbp aan te passen om deze problematiek te adresseren. De eigen verantwoordelijkheid om beslissingen te nemen is een belangrijk en waardevol uitgangspunt van de Wbp. Daarnaast is het met het oog op de aankomende Europese Verordening ook zeer waarschijnlijk onmogelijk om de Wbp aan te passen.

Bovenstaande problematiek kan beter geadresseerd worden door het verduidelijken van de voorwaarden voor het delen van persoonsgegevens in concrete

[53] Dit is slechts anders als het delen een wettelijke plicht is (dan is 8 onder c Wbp de grondslag). Uitzondering op het *recht* om gegevens te delen vormt de plicht om gegevens te verstrekken aan de Gecertificeerde instelling in het kader van een ondertoezichtstelling, op grond van artikel 7.3.11, vierde lid.

samenwerkingsverbanden en het verbeteren van de onderlinge samenwerking tussen partijen. Met name het tweede probleem lijkt ingegeven door een gebrek aan vertrouwen tussen partijen voor wat betreft de zorgvuldige omgang met persoonsgegevens.

Daar waar blijvend problemen blijven bestaan tussen partijen kan overwogen worden om in bijvoorbeeld de Jeugdwet specifieke (nauw afgebakende) verstrekkingsplichten op te nemen. Considerati ziet dit echter als een laatste redmiddel.